

15๙.๖
๙๒4๖๗
๗.๓

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

ปริญญาโท

ของ

ธนาภรณ์ ญาณพิทักษ์

19 ก.ค. 2536

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กันยายน 2535

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

184725

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... *don a* ประธาน

(ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดนิทกซ์)

..... *the ml* กรรมการ

(รศ. นิภา ศรีไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบ

..... *don a* ประธาน

(ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดนิทกซ์)

..... *the ml* กรรมการ

(รศ. นิภา ศรีไพโรจน์)

..... *Don a* กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รศ. ดร. คมเพชร จิตรคุงกุล)

บัณฑิตวิทยาลัยขออนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... *Don a* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ. ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่ .. ๑ .. เดือน .. ตุลาคม .. พ.ศ. 2535

ประกาศคุณูปการ

ปรีชญานินพจน์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ประธาน รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ และรองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรศุภกุล กรรมการเพิ่มเติมและ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแก้ไขแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง อาจารย์พรรณนิศ วาณิชการ รองศาสตราจารย์ ดร. สมสรร วงษ์อ่อนน้อย และอาจารย์นวัตร นาคะเวช ศึกษาพิเศษศึกษามัธยมศึกษา ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขแบบสอบถาม ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน และขอใจนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวทุกคน ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์พิชัย ละแมนชัย ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ ที่เสียสละ สนับสนุน และเป็นกำลังใจในทุก ๆ ด้านจนผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

ธนาภรณ์ ญาณพิทักษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
คำนำ.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	6
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	11
ความหมายของอาชีพอิสระ.....	12
ความสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระ.....	13
ประเภทของอาชีพอิสระ.....	16
ปัจจัยที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ.....	17
การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ.....	19
การเตรียมตัวนักเรียนเข้าสู่อาชีพอิสระ.....	20
ทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระ.....	21
คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ.....	22
ทฤษฎีการเลือกอาชีพ.....	24
ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ.....	27
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ.....	30

บทที่	หน้า
3	33
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	33
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	35
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	44
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล.....	44
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า.....	47
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล.....	47
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	48
ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	48
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษา.....	54
ข้อมูลของการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ	56
5	66
บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	66
บทย่อ.....	66
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	66
วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	67
อภิปรายผล.....	69
ข้อเสนอแนะ.....	72
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	72

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	81
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	96

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	34
2 จำนวนและร้อยละของการเลือกกลุ่มอาชีพอิสระของนักเรียน.....	49
3 จำนวนและร้อยละของการเลือกกลุ่มอาชีพอิสระของนักเรียนจำแนกตามเพศ	50
4 จำนวนและร้อยละของการเลือกกลุ่มอาชีพอิสระของนักเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	51
5 จำนวนและร้อยละของการเลือกกลุ่มอาชีพอิสระของนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	53
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรแต่ละตัวในแต่ละกลุ่มอาชีพอิสระ.....	55
7 เมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	57
8 ค่าสถิติสำคัญที่แสดงถึงประสิทธิภาพของสมการในการจำแนกกลุ่มอาชีพอิสระ	59
9 ค่าความสัมพันธ์ร่วมของตัวแปร (Wilk's Lambda)	60
10 ค่าสัมประสิทธิ์ถ้อยคณนมาตรฐานและคะแนนดิบของตัวแปรแต่ละกลุ่มอาชีพอิสระ.....	62
11 ผลของการคาดคะเนการเป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มอาชีพอิสระโดยสมการจำแนกกลุ่มอาชีพ.....	64

คำนำ

อาชีพอิสระเป็นอาชีพสุจริตที่ผู้ประกอบการอาชีพสร้างงานขึ้นมาเอง โดยตนเองเป็นเจ้าของกิจการและเป็นผู้ดำเนินกิจการ รวมทั้งรับผิดชอบงานโดยตรง (เจียรนัย ทรงชัยกุล. 2533 : 412) ซึ่งต้องอาศัยความบากบั่น ขยันขันแข็ง อดทน และช่วยเหลือตนเอง อีกทั้งเป็นการสร้างงานให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการว่างงาน และก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (สายัณห์ จันทร์วิภาสวงศ์. 2530 : 3) แนวคิดเรื่องการประกอบอาชีพอิสระนี้ ได้มีการนำมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2533 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ศึกษาวิจัยแล้วพบว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพให้เยาวชนมองเห็นช่องทางอาชีพของตนตั้งแต่ระยะสั้น ซึ่งจะนำไปสู่การเตรียมตัวประกอบอาชีพอิสระในอนาคต (ยาใจ แสงวงศ์ศักดิ์. 2533)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 ได้ระบุนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้ " เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระได้" (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 8-9) โดยมีมาตรการดังนี้

- 1) เพิ่มการผลิตกำลังคนอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่ขาดแคลน และจำเป็นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ
- 2) ปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนา

ประเทศและการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น

3) กำหนดและทดสอบมาตรฐานอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ในสาขาวิชาที่จำเป็น และเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน

4) ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดวิชาชีพให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการสอน วิชาขั้นที่สอดคล้องกับท้องถิ่น

5) ส่งเสริมให้สถานศึกษาร่วมกับภาคธุรกิจเอกชน ในการวางแผนการผลิต การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งให้ภาคธุรกิจเอกชนมีส่วนร่วมรับภาระ ค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม

6) ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างทักษะการบริหารและการจัดการ และ ปลูกฝังนิสัยให้รักที่จะเป็นผู้ประกอบการอาหาร ตลอดจนให้มีการฝึกปฏิบัติ เพื่อสามารถออกไป ประกอบอาชีพได้รวมทั้งมีรายได้ระหว่างเรียน

7) ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการสอนวิชาชีพให้มากยิ่งขึ้น

8) ให้มีการจัดตั้งกองทุน เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานสนับสนุนการประกอบ อาชีพอิสระของผู้เรียน โดยให้ยืมเงินกองทุน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็น ในการประกอบการ

9) จัดให้มีระบบการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด และ ต่อเนื่องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน ระหว่างสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน รวมทั้งระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

10) ส่งเสริมให้สถานศึกษาทำหน้าที่แนะแนวอาชีพแก่ผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนทำหน้าที่ประสานการจัดหางาน หรือบริการข่าวสารข้อมูลการจัดหางาน ซึ่งอาจ ดำเนินการเองหรือร่วมดำเนินการกับสถานศึกษาอื่น ๆ

11) จัดอบรมวิชาชีพระยะสั้น เพื่อยกระดับช่างฝีมือของสถานประกอบการการฝึก อบรมก่อนเข้าทำงาน และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพตามความต้องการ ของตลาดแรงงาน ซึ่งการฝึกอบรมดังกล่าว ผู้เรียนสามารถนำผลการฝึกอบรมไปใช้เทียบ โอนหน่วยการเรียนได้ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาออกโรงเรียน

12) ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมวิชาชีพระยะสั้น โดยให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการ การวางแผนการผลิต การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามความเหมาะสม

เจริญผล สุวรรณโชติ (2523 : 31) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จะต้องเน้นให้มากในเรื่องให้คนออกไปประกอบอาชีพ ที่ไม่ใช่เฉพาะแต่อาชีพที่ต้องใช้ทักษะ แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะช่วยในการแก้ปัญหาการว่างงาน แนวคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับ สัญญา จัตตานนท์ (2527 : 21) ที่กล่าวว่า อาชีพอิสระเป็นกลไกอันสำคัญยิ่ง ในการสร้างงาน อีกทั้งกุนนาร์ (สัญญา จัตตานนท์. 2527 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Gunnar.n.d) กล่าวว่า การประกอบอาชีพอิสระเป็นการปลุกฝังประชาธิปไตย และส่งเสริมบุคคลให้ปกครองตนเองตลอดทั้งให้สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

ลำเนาวัล ขจรศิลป์ (2534 : 10) กล่าวว่า การประกอบอาชีพอิสระมีความสำคัญมาก เพราะนอกจากจะเป็นการลดปัญหาการว่างงานแล้ว ยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ และส่งเสริมการประกอบอาชีพให้ได้ผลดีต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาทุกระดับ

ส่วนการประกอบอาชีพอิสระนั้นเปิดโอกาสให้ทุกคน ผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระสามารถสร้างฐานะได้ภายในเวลาไม่กี่ปี โอกาสขยายกิจการก็มี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความขยันหมั่นเพียรของบุคคลนั้น (นิคม จันทรวิฑูร. 2530 : 23)

การวิจัยเชิงสำรวจทั่วประเทศเกี่ยวกับแนวโน้มการเข้าทำงานของเยาวชนไทย พ.ศ.2526 ของโครงการศึกษาเกี่ยวกับการทำงานสำหรับเยาวชนใน และนอกระบบ โรงเรียน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2526 : 9-14) พบว่า เยาวชนที่กำลังศึกษาเล่าเรียน ส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะประกอบอาชีพรับราชการ รองลงไปคือ การประกอบอาชีพอิสระ ส่วนการเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ และบริษัทเอกชนนั้นนักเรียนสนใจเป็นอันดับถัดลงมาตามลำดับ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า แนวโน้มที่เยาวชนมุ่งจะเข้ารับราชการน้อยลงกว่าแต่ก่อน แต่จะสนใจอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า เยาวชนที่กำลังศึกษาเล่าเรียน

เห็นความสัมพันธ์ของคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพกับความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น ๆ สำหรับคุณสมบัตินี้ที่สำคัญของผู้ประกอบอาชีพได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความตั้งใจจริงในการทำงาน ความมีระเบียบวินัย ความละเอียดถี่ถ้วน ความรับผิดชอบ การประหยัดและความสุขภาพเรียบร้อย

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยของโครงการการศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มการเข้าทำงานของเยาวชนไทย (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2526 : 11) ได้สอบถามเยาวชนในโรงเรียนว่า "ถ้าต้องการประกอบอาชีพอิสระในอนาคตจะประกอบอาชีพอะไรบ้าง" ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่สนใจอาชีพอิสระเกี่ยวกับการค้าขาย เช่น ขายเทปบันทึกเสียง ขายของชำ ขายอุปกรณ์ไฟฟ้า ขายปุ๋ย ขายอาหาร ขายอาหารสัตว์ ขายผ้า ขายของเล่นสำหรับเด็ก ขายหนังสือ ขายเครื่องกีฬาและขายดอกไม้ เป็นต้น อาชีพอิสระเกี่ยวกับการบริหารนั้น เยาวชนสนใจการตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย ถ่ายรูป ชักกรีด ซ่อมรถยนต์ รับจ้างพิมพ์ดีด และงานเหล็กประตูกำต่าง เป็นต้น ส่วนอาชีพอิสระด้านเกษตรกรรมเยาวชนสนใจค่อนข้างน้อย เช่น ทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ทำสวนผลไม้ ทำไร่ การเพาะเห็ด เป็นต้น

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มการเข้าทำงานของเยาวชนไทย (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2526 : 23-24) นอกจากคณะผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนในโรงเรียนแล้วยังได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนนอกโรงเรียนซึ่งประกอบอาชีพอิสระด้วย และผลการรวบรวมข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่เลือกประกอบอาชีพอิสระ โดยสืบทอดกิจการของบิดามารดา บางคนเป็นลูกจ้างและเมื่อชำนาญแล้วจึงสร้างงานขึ้นมาเอง บางคนเรียนวิชาอาชีพมาแล้วเปิดกิจการของตนเอง โดยเริ่มต้นจากกิจการเล็ก ๆ แล้วขยายใหญ่ขึ้น เป็นต้น ส่วนเหตุผลที่เลือกอาชีพอิสระก็เพราะว่า เยาวชนมีความรู้ความสามารถโดยได้รับการถ่ายทอดจากบิดามารดา สภาพแวดล้อมของครอบครัวเอื้ออำนวย ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจดี และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ ส่วนความพอใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระที่ประกอบนั้น เยาวชนนอกโรงเรียนซึ่งประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่ระบุว่า เป็นอาชีพที่มีอิสระ ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง ได้ทำงานกับบิดามารดาทำให้สบายใจ ได้ใช้ความคิดความสามารถของตนเองและสนุกเพลิดเพลินกับการพบคนจำนวนมาก นอกจากนี้

เยาวชนที่ประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่เล็งเห็นว่าการประกอบอาชีพอิสระนั้นมีลู่ทางแจ่มใส เพราะได้ผลผลิตเพิ่มทุกปีมีทุนขยายกิจการและมีความรู้ในอาชีพนี้ทำไปได้ตลอดชีวิต

โดยสรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจทั่วประเทศไทยเกี่ยวกับแนวโน้ม การเข้าทำงานของเยาวชนไทย พ.ศ. 2526 ดังกล่าวข้างต้น (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2526) แสดงให้เห็นว่า เยาวชนไทยมีความสนใจอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น โดยนิยมอาชีพทางด้านค้าขาย บริการ และเกษตรกรรม ตามลำดับ ส่วนเยาวชนนอกโรงเรียนที่ประกอบอาชีพอิสระอยู่แล้วนั้น ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานของตน เพราะเห็นว่ามีอนาคตแจ่มใสและจะมีผู้นิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ

ในการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลแต่ละบุคคลนั้น บุคคลจะเลือกอาชีพโดยพิจารณาจากลักษณะของอาชีพประกอบกับการพิจารณาตนเอง รวมถึงความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่จะใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ นอกจากนี้บุคคลแวดล้อม ครอบครัว ที่อยู่อาศัย ค่านิยมของชุมชน ตลอดจนการปรับตัวของบุคคลยังมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลด้วย (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529: 66-67 ; อ้างอิงมาจาก Williamson. 1937) ซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ ศรีวิเศษ (2530 : 137) ที่กล่าวว่า การเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับอิทธิพล 2 ประการ คือ (1) อิทธิพลภายใน ได้แก่ ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถ บุคลิกภาพ ความถนัด และความต้องการส่วนตน และ (2) อิทธิพลจากภายนอก ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน สภาพแวดล้อมทางสังคมและตลาดแรงงาน

ผู้วิจัยเป็นครูแนะแนวในจังหวัดอุบลราชธานี ได้สำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการในการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อเดือนธันวาคม 2534 พบว่า มีนักเรียนร้อยละ 35.93 ที่สนใจและต้องการที่จะประกอบอาชีพอิสระในอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนจัดบริการแนะแนวอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียนตลอดทั้งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

- ✓ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
- ✓ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
- 3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านขนาดของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และขนาดของโรงเรียนสามารถพยากรณ์การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะได้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี และเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการจัดบริการแนะแนวอาชีพอิสระแก่นักเรียน

✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

7

✓ 1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2534⁴⁵ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 7,855 คน เป็นนักเรียนชาย 4,293 คน นักเรียนหญิง 3,562 คน

✓ 2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2534⁴⁶ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 448 คน เป็นนักเรียนชาย 233 คน นักเรียนหญิง 215 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร

✓ 3. ตัวแปรที่ศึกษา

✓ 3.1 ตัวแปรอิสระได้แก่

3.1.1 ตัวแปรด้านส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ที่สนใจต่ออาชีพอิสระ คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระ

✓ 3.1.2 ตัวแปรด้านครอบครัวของนักเรียน ได้แก่ ที่สนใจต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

3.1.3 ตัวแปรด้านขนาดของโรงเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ 161

1. **อาชีพอิสระ** หมายถึง อาชีพสุจริตที่ผู้ประกอบอาชีพนั้นสร้างงานขึ้นมาเอง เป็นเจ้าของธุรกิจ ดำเนินกิจการ และไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง

2. **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ** หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านส่วนตัวและด้านครอบครัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 **ตัวแปรด้านส่วนตัว** ได้แก่ เพศ ทักษะต่ออาชีพอิสระของนักเรียน คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

2.1.1 **ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน** หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ของนักเรียนที่มีต่ออาชีพอิสระและแนวโน้มในการประกอบอาชีพอิสระ ในลักษณะ นิมานหรือนิเสถ

2.1.2 **คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน** หมายถึง ลักษณะที่มีในตัวบุคคลซึ่งส่งเสริมสนับสนุนให้การประกอบอาชีพอิสระประสบผลสำเร็จ ซึ่งได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความกล้าเสี่ยง ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความตั้งใจทำงาน ความรับผิดชอบ ความมีมนุษยสัมพันธ์ และการวางแผนในการทำงาน

2.1.3 **ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน** หมายถึง การที่นักเรียนมีโอกาสดำเนินการร่วมโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน อย่างน้อย 1 ภาคเรียนตามนโยบายกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือได้รับประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระจาก สถานประกอบการหรือจากครอบครัว

2.2 **ตัวแปรด้านครอบครัว** ได้แก่ ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

2.2.1 **ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง** หมายถึง ความคิด และความรู้สึก ของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพอิสระในลักษณะนิมานหรือนิเสถ

2.2.2 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง การศึกษาสูงสุดที่บิดาหรือมารดา หรือผู้ให้ความอุปการะนักเรียนได้รับ จำแนกเป็น 4 ระดับดังนี้

1. ระดับอุดมศึกษา (อนุปริญญาหรือปริญญาจากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย)

2. ระดับประกาศนียบัตร (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ, ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง)

3. ระดับมัธยมศึกษา

4. ระดับประถมศึกษา

3. การเลือกประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจที่จะเลือกประกอบอาชีพอิสระอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งกลุ่มอาชีพอิสระเป็น 6 กลุ่มอาชีพ ตามผลการสำรวจการประกอบอาชีพในจังหวัดอุบลราชธานี ของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2534 ได้แก่

3.1 กลุ่มอาชีพค้าขาย ได้แก่ ขายของเบ็ดเตล็ด ขายอาหาร ขายเสื้อผ้า ขายอุปกรณ์ก่อสร้าง ขายเครื่องสำอาง ขายเครื่องไฟฟ้า ขายเครื่องเขียน ขายหนังสือ ขายพืชผลทางการเกษตร ขายเครื่องจักรกล ขายอุปกรณ์สูบน้ำ ขายอาหาร-ยารักษาโรคสัตว์ ขายของเด็กเล่น ขายรองเท้า ขายเครื่องกีฬา ขายแว่นตา ขายผ้า ขายสินค้าพื้นเมือง

3.2 กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ ได้แก่ ช่างซ่อม ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างออกแบบ-เขียนแบบ ช่างตัดเสื้อ

3.3 กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่

3.3.1 การปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ การปลูกพืชต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ พริก แตงโม ข้าว หอมแดง ข้าวโพด ปอ พลู่ ถั่ว มัน กระท้อน กุ้งฝอย มะขามหวาน มัน มะพร้าว กาแฟ ละครุด ยางพารา มะม่วง ส้มโอ น้อยหน่า ฝรั่ง

3.3.2 การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ การเลี้ยง โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ ห่าน ม้า แพะ แกะ ปลา

3.4 กลุ่มอาชีพศิลปิน ได้แก่ นักร้อง นักดนตรี

3.5 กลุ่มอาชีพธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจส่วนตัว ธุรกิจบ้านและที่ดิน ธุรกิจรถโดยสาร

3.6 กลุ่มอาชีพบริการ ได้แก่ ถ่ายภาพ รับจัดสวน รับพิมพ์หนังสือ รับสีข้าว
 ถีบสามล้อรับจ้าง รับขนส่งสินค้า ช่างซ่อม ซักรีด รับเหมาก่อสร้าง รับออกแบบ รับตกแต่ง
 บริการรถเช่า เสริมสวย

4. การเลือกประกอบอาชีพที่ไม่ใช่อำชีพอิสระ หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจ
 ที่จะเลือกประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่มิใช่อำชีพอิสระ ได้แก่ รับราชการ พนักงานธนาคาร
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างบริษัทเอกชน

5. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา ออกเป็น
 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก คือโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ระหว่าง 1-499 คน ขนาดกลาง
 คือโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ระหว่าง 500- 1,499 คน ขนาดใหญ่ คือโรงเรียนที่มี
 จำนวนนักเรียน ระหว่าง 1,500 - 2,499 คน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 109

ดังนี้

ในการศึกษาค้นคว้านี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับ

1. ความหมายของอาชีพอิสระ
2. ความสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระ
3. ประเภทของอาชีพอิสระ
4. ปัจจัยที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ
5. การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ
6. การเตรียมตัวนักเรียนเข้าสู่อาชีพอิสระ
7. ทักษะคติในการประกอบอาชีพอิสระ
8. คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ
9. ทฤษฎีการเลือกอาชีพ
 - 9.1 ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของวิลเลียมสัน
 - 9.2 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร
 - 9.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์
10. ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์
11. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพและอาชีพอิสระ
 - 11.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 11.2 งานวิจัยในประเทศไทย

ความหมายของอาชีพอิสระ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2517 : 5) กล่าวว่าอาชีพอิสระ หมายถึง การที่บุคคลเป็นเจ้าของธุรกิจ หรือเป็นส่วนหนึ่งในธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การที่บุคคลประกอบอาชีพหารายได้เองโดยไม่มีนายจ้าง หรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับสุนทร โคตรบรรเทา (2527 : 71) ที่กล่าวว่า "อาชีพอิสระ" หมายถึง อาชีพที่ผู้ประกอบการอาชีพสร้างขึ้นมาเอง ลงทุน ดำเนินงานเอง ไม่รับคำสั่ง และไม่ออกคำสั่ง ตัดสินใจด้วยตนเอง ผลิตสินค้าและบริการให้กับลูกค้าเอง มีการลงทุนเพื่อหวังผลกำไรและ การเสี่ยงต่อการล้มเหลว

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2526) ให้ความหมายของคำว่า "อาชีพอิสระ" หมายถึง งานอาชีพที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำมาหาเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องไปรับจ้างผู้อื่นเสมอไป เช่น การทำขนม การวาดภาพ การทำเครื่องแกะสลัก การซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ การทาสี เป็นต้น

สุรเดช วิเศษสุรการ (2530 : 10) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับอาชีพส่วนตัวว่า หมายถึง งานที่ไม่ใช่งานรับจ้าง ไม่รับราชการ ไม่เป็นลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ แต่เป็นเจ้าของกิจการด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะเริ่มจากร้านแผงลอย หาบเร่ แล้วมาขยายเช่าห้องแถว จนต่อไปอาจขยายเปิดสาขาเพิ่มขึ้นต่อไปอีกได้

เฉลียว บุรีภักดิ์ (2531 : บทสัมภาษณ์) ให้ความหมายของอาชีพอิสระว่า หมายถึง อาชีพที่ผู้ประกอบการสามารถดำเนินกิจการของตนเองอย่างอิสระคล่องตัว โดยมีต้องพ่วงขั้นตอนหรือข้อผูกมัดใด ๆ กับหน่วยงานของทางราชการในด้านการกำหนดอัตราค่าจ้าง หรือ อัตราค่าจ้างแรงงานของนายจ้างหรือลูกจ้าง พร้อมกับอธิบายเพิ่มเติมว่าบุคคลจะเข้าสู่การประกอบอาชีพอิสระโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

ขั้นที่หนึ่ง เป็นขั้นฝึกทักษะหาประสบการณ์ตามความจำเป็นและโอกาส เช่น เป็นแรงงานของครอบครัว ร้านค้าโรงงาน หรือสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษานั้นมีเป้าหมายในการผลิตบุคคลเข้าสู่ตลาดแรงงาน 2 เป้าหมายคือ

(1) ผิดทักษะการใช้กำลังงานความสามารถและมีมือที่จำเป็น สำหรับการประกอบอาชีพนั้น ๆ

(2) ผิดให้บุคคลรู้จักการจัดการทั้งหมด สถานศึกษาจึงเป็นเสมือนสถานประกอบการของผู้ที่กำลังศึกษา

ขั้นที่สอง เริ่มจากขั้นตอนแรกจนเกิดทักษะแล้ว ถ้ามีโอกาสมองเห็นช่องทางอื่นที่มีทุน บุคคลก็จะออกมาดำเนินการประกอบอาชีพนั้น ๆ ด้วยตนเอง

ขั้นที่สาม เมื่ออาชีพนั้นเจริญก้าวหน้า ไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองเพียงคนเดียว จึงจ้างแรงงานเข้ามาช่วย อาชีพอิสระจึงกลายเป็นธุรกิจขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมในที่สุด

จากความหมายของอาชีพอิสระดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ^(X)อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่ผู้ประกอบอาชีพนั้นสร้างขึ้นมาจาก เป็นเจ้าของธุรกิจดำเนินการเอง และไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง กิจการอาจใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถและทุนทรัพย์

ความสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระ

สาขาสรี จุติกล (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2531 : 34-36 ; อ้างอิงมาจาก สาขาสรี จุติกล. 2510) กล่าวว่า ^(X)การเลือกอาชีพสำคัญยิ่งเพราะ

^(X)ประการแรก บุคคลจะเกลียดงานหรือชอบงาน ขึ้นอยู่กับงานหรืออาชีพที่บุคคลนั้นเลือก ความจริงไม่มีงานใดหรืออาชีพใดที่คนทุกคนจะชอบร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่งานที่ชอบนั้นมักจะคืองานที่เขาชอบเป็นส่วนใหญ่ และที่ไม่ชอบเป็นส่วนน้อยหรือส่วนปลีกย่อย เช่น นิสิตนักศึกษาหลายคนเคยปรารภว่า ชอบครูเป็นที่สุด เพราะชอบสอนเด็ก ชอบวิชาการ ชอบเด็ก แต่สิ่งทีเกลียดมากเกี่ยวกับอาชีพนี้คือ การที่ต้องตรวจการบ้านเด็ก และการที่ต้องอยู่เวรหลังโรงเรียนเลิก แต่นิสิตนักศึกษาเหล่านี้ได้ยึดอาชีพครูหลังจากที่ได้รับปริญญาแล้ว เท่าที่สังเกตก็เห็นว่ามีความสุขในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจะเห็นว่า งานที่แต่ละบุคคลเลือกมีลักษณะที่ช่วยให้บุคคลนั้น เกลียดหรือชอบทำงานนั้น ๆ นอกจากนั้นการทำงานด้วยความอยากทำ ชอบทำ

และทำอย่างมีความสุข มักจะได้ผลมากกว่างานที่ฝืนใจทำ และทำด้วยความเบื่อหน่าย การเลือกงานและอาชีพจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

ประการที่สอง การจะประสบผลสำเร็จในด้านการงานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับงานหรืออาชีพที่บุคคลนั้นเลือก คนบางคนเลือกงานที่ตนไม่ชอบ แต่จำเป็นต้องทำเพราะบิดามารดาเลือกไว้ให้อย่างนั้น หรือบางคนเลือกงานที่ตนไม่ชอบ ไม่ถนัด หรือมีความรู้น้อยในด้านนั้น ๆ คนเหล่านี้จะรู้สึกลำบากใจในการปฏิบัติงาน งานก็ไม่ก้าวหน้าและตนเองก็ไม่ก้าวหน้าด้วย

ประการที่สาม การที่คนจะว่างงาน ได้งานที่ทำงานเป็นครั้งคราวหรือมีงานทำตลอดไปนั้นจะขึ้นอยู่กับประเภทของงาน หรืออาชีพที่เลือกประกอบทั้งประเภทของงานหรืออาชีพที่เลือกควรจะสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศชาติ ในส่วนที่เกี่ยวกับทิศทางและนโยบายการมีงานทำตลอดทั้งแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ประการที่สี่ งานหรืออาชีพที่แต่ละบุคคลเลือกมีอิทธิพลครอบคลุมความเป็นไปต่าง ๆ ของชีวิตบุคคลนั้น อีกทั้งงานที่ทำได้จำกัดขอบเขตอยู่ที่งานนั้น ๆ เท่านั้น แต่มีส่วนพัวพันกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น งานบางประเภทส่งเสริมให้บุคคลต้องคบหาสมาคมกับคนบางประเภทที่บุคคลนั้นไม่ประสงค์จะคบด้วย งานบางประเภททำให้โอกาสของสุขภาพสตรีที่จะได้ลมรสน้อยลง งานบางประเภทที่มีส่วนสร้างบุคลิกภาพ และอุปนิสัย นอกจากนี้ สุขภาพทั้งทางใจและทางกายก็ขึ้นกับสภาพของงานด้วย

ประการสุดท้าย การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลมีส่วนช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญเร็วขึ้นหรือช้าลง ดังที่ทราบกันดีแล้วว่า ปัจจุบันเป็นยุคของการพัฒนาประเทศ ประเทศจะพัฒนาไปได้เพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพการใช้กำลังงาน และกำลังความคิดของประชาชนแต่ละคน ความต้องการของประเทศกับความต้องการของบุคคลควรมีส่วนสัมพันธ์กัน มิฉะนั้นประเทศชาติจะเจริญไม่ได้ และถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นว่าความเจริญของประเทศชาติขึ้นอยู่กับ การเลือกงานหรืออาชีพของบุคคลในชาตินั้นเป็นอย่างมาก

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า งานหรืออาชีพที่แต่ละบุคคลจะเลือกเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสุข ความก้าวหน้าในชีวิต และความเจริญของประเทศ

อาชีพอิสระจะเป็นทางออกที่สำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาการว่างงานของประชากรในประเทศ กุนนาร์ (สัญญา จัตตานนท์. 2527 : 12) อ้างอิงมาจาก Gunnar. n.d) กล่าวว่า การประกอบอาชีพอิสระเป็นการปลุกฝังความเป็นประชาธิปไตย และส่งเสริมบุคคลให้ปกครองตนเอง ตลอดจนทำให้สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

สัญญา จัตตานนท์ (2527 : 15-16) กล่าวถึงแนวโน้มของการประกอบอาชีพอิสระในประเทศไทยว่า ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะมีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะ

1. การขยายตัวของระบบราชการเป็นไปอย่างช้า ๆ เนื่องจากนโยบายของรัฐที่จะควบคุมจำนวนข้าราชการและลูกจ้างไม่ให้สูงขึ้นอีก โดยกำหนดเป้าหมายการรับคนเข้าเป็นข้าราชการปีละไม่เกิน ร้อยละ 2 เหตุที่ต้องควบคุมจำนวนข้าราชการเป็นเพราะงบประมาณของรัฐประเภทเงินเดือนสูงถึงกว่าร้อยละ 60 แล้ว ซึ่งเป็นจำนวนมากเกินกว่าที่จะมีเงินเหลือมาพัฒนาประเทศได้

2. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่อยู่ในภาวะต่ำกว่าปีก่อน ๆ ที่ผ่านมามีอันเป็นผลมาจากภาวะตกต่ำของเศรษฐกิจโดยทั่วไปรวมทั้งการลดค่าเงินบาท ซึ่งเป็นการปรับราคาสินค้าในประเทศให้ถูกลง เพื่อขายออกต่างประเทศให้ได้มาก ๆ และเพิ่มราคาสินค้าเข้าเพื่อลดการสั่งเข้า ซึ่งในที่สุดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นมาจากมาตรการนี้ก็คือราคาของในประเทศจะแพงขึ้นตามอย่างไม่มีทางเลี่ยง ปรัชญาการนี้ทำให้ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนไม่อาจขยายการลงทุนหรือสร้างงานได้มากนัก ประชาชนจะอยู่ในสภาพว่างงานมากยิ่งขึ้น

3. ความช่วยเหลือจากรัฐบาลในด้านเงินลงทุนประกอบธุรกิจการค้าขนาดเล็ก ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในด้านข้อมูล ข่าวสาร ที่จะชักจูงใ้เมื่อนำประชาชนทั่วไปให้มาสนใจประกอบอาชีพอิสระส่วนตัวมีมากขึ้น

4. ธุรกิจขนาดใหญ่ ๆ ในประเทศที่จะรับคนเข้าทำงานได้มาก ๆ นั้น ในทางปฏิบัติจริง เมื่อขยายงานหรือโรงงานก็ไม่อาจจะรับคนเข้าทำงานได้มากนัก ทั้งนี้ตามประมาณการรายละเอียดที่ธุรกิจดังกล่าว เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งปรากฏว่าการจะรับคนเข้าทำงาน 1 คนนั้น บริษัทนั้น ๆ จะต้องลงทุนโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

ระหว่าง 200,000 - 1,000,000 บาท นับว่าเป็นราคางานใหม่ที่สูงมาก

5. ประเทศไทยถือระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี ซึ่งมีการแข่งขันมาก ระบบเศรษฐกิจนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำให้ต้นทุนของสินค้าที่ผลิตได้ถูกที่สุด เพื่อการแข่งขันในตลาดเสรี วิธีหนึ่งที่สำคัญที่สุดในการทำให้ต้นทุนถูกลงคือ การผลิตในปริมาณมาก ๆ โดยใช้เครื่องจักรแทนแรงงานมนุษย์ และจะทำให้คนว่างงานมากยิ่งขึ้น

ประเภทของอาชีพอิสระ

การจัดแบ่งประเภทของอาชีพอิสระมีหลายเกณฑ์ โดยจัดแบ่งตามวัตถุประสงค์เฉพาะของงานหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น ดังต่อไปนี้

1. อาชีพอิสระแบ่งตามเกณฑ์ระดับของทักษะ สัญญา จัดตามนท (2521 : 34) ได้แบ่งกลุ่มอาชีพของผู้ประกอบอาชีพอิสระออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ระดับของทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพดังต่อไปนี้ (1) กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะระดับปริญญาหรืออนุปริญญา (วิชาชีพชั้นสูง) เช่น แพทย์ วิศวกร จิตรกร ทนายความ ผู้ตรวจบัญชี เป็นต้น (2) กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะระดับต่ำกว่าอนุปริญญา เช่น ช่างโลหะ ช่างเสริมสวย ช่างเครื่องยนต์ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเขียนแบบ เป็นต้น (3) กลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะ เช่น ผู้ค้าปลีก ผู้ค้าส่ง ขายหนังสือพิมพ์ ขายอาหาร-เครื่องดื่ม เป็นต้น
2. อาชีพอิสระแบ่งตามการประกอบการของเขวชน คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเรื่อง การจัดพิมพ์ลุ่มคภาพและผลงานของเขวชนไทย ในคณะกรรมการจัดงานปีเขวชนสากล พ.ศ.2528 (2529) ได้แบ่งประเภทอาชีพอิสระที่เขวชนได้ประกอบอย่างเป็นผลสำเร็จ ออกเป็น 7 ประเภทคือ (1) ประเภทค้าขาย (2) ประเภทช่างฝีมือ(3) ประเภทเกษตรกรรม (4) ประเภทศิลปิน (5) ประเภทธุรกิจ (6) ประเภทกีฬา (7) ประเภทบริการ
3. อาชีพอิสระแบ่งตามความเหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533 : 415) ได้แบ่งประเภทอาชีพอิสระตามความเหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาออกเป็น 4 ประเภท คือ

(1) ประเภทการค้าปลีก (2) ประเภทบริการ (3) ประเภทเกษตรกรรม (4) ประเภท
หัตถกรรมและธุรกิจในครัวเรือน

4. อาชีพอิสระแบ่งตามการสำรวจเยาวชนผู้ประกอบอาชีพอิสระทั่วประเทศ
พ.ศ. 2526 โดยคณะผู้วิจัยของโครงการศึกษาเกี่ยวกับการทำงาน สำหรับเยาวชนในและ
นอกระบบโรงเรียน (2526 : 23) ได้จัดหมวดหมู่ของเยาวชนผู้ประกอบอาชีพอิสระเป็น
3 ประเภท คือ (1) ประเภทค้าขาย (2) ประเภทบริการ (3) ประเภทเกษตรกรรม

5. อาชีพอิสระแบ่งตามการสำรวจการประกอบอาชีพในจังหวัดอุบลราชธานีของ
สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2534 (2534) ได้แบ่งกลุ่มอาชีพอิสระเป็น
6 กลุ่มอาชีพคือ (1) กลุ่มอาชีพค้าขาย (2) กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ (3) กลุ่มอาชีพ
เกษตรกรรม (4) กลุ่มอาชีพศิลปิน (5) กลุ่มอาชีพธุรกิจ (6) กลุ่มอาชีพบริการ

⊗ ปัจจัยที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ

สำเนา ขจรศิลป์ (2534 : 3-5) กล่าวว่า ในการประกอบอาชีพอิสระให้
ประสบผลสำเร็จนั้น มีปัจจัยที่สำคัญหลายประการดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของผู้ประกอบการ ได้แก่
 - 1.1 มีค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
 - 1.2 มีใจรักงานด้านธุรกิจ
 - 1.3 มีความคิดริเริ่มด้วยตนเองและกล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่าง ๆ
 - 1.4 กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล
 - 1.5 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.6 มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจการงาน
 - 1.7 มีความอดสาหะในการทำงาน
 - 1.8 มีความสามารถในการแก้ปัญหา

เหล่านั้น

- 1.9 ยึดมั่นในสัญญาการทำงาน
 - 1.10 คำนึงถึงคุณภาพ
 - 1.11 รู้จักใช้ทรัพยากรที่จำกัด รวมทั้งใช้เวลาว่างอย่างเป็นประโยชน์
 - 1.12 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
 - 1.13 มีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. สมรรถภาพที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งมีหลายด้านได้แก่
 - 2.1 ด้านการผลิต ต้องมีความรู้ความชำนาญในกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ ความรู้ความสามารถในด้านนี้ อาจได้รับจากการศึกษาในสถาบันการศึกษา จากประสบการณ์ในการทำงานของกิจการในครอบครัว หรือจากการฝึกงานกับภาคเอกชน
 - 2.2 ด้านการตลาด ต้องมีความรู้ความชำนาญในกระบวนการจำหน่ายผลผลิตหรือบริการอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.3 ด้านการจัดการ ต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดระบบงาน การวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน การควบคุมและการประเมินผล เพื่อให้กิจการบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านผลกำไรที่ตี ด้านชื่อเสียง และความไว้วางใจจากลูกค้า
 - 2.4 ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องทราบ ได้แก่ การโฆษณา การบัญชี กฎหมาย ภาษีอากรและการวิเคราะห์ผลภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น
 3. เงินทุน เงินทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของการประกอบอาชีพอิสระ ผู้ประกอบจะต้องมีเงินทุนเพื่อเริ่มต้นกิจการและเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการ เงินทุนที่ต้องใช้มีจำนวนแตกต่างกันไปตามลักษณะและขนาดของอาชีพอิสระ ซึ่งแหล่งเงินทุนนั้นสามารถหาได้หลายแหล่งด้วยกัน เช่น จากครอบครัวของผู้ประกอบการ ญาติ ร่วมลงทุนกับเพื่อน และจากสถาบันการเงิน เป็นต้น
 4. สถานที่ดำเนินธุรกิจ การพิจารณาสถานที่เพื่อดำเนินการธุรกิจนั้นมีความสำคัญมาก เช่นเดียวกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจจึงอยู่ที่ปัจจัยด้านสถานที่ด้วย ขนาดและสถานที่ตั้งของสถานที่ดำเนินธุรกิจมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของอาชีพอิสระ เช่น อาชีพอิสระที่เกี่ยวกับการทำร่ม ต้องใช้สถานที่มาก

แต่ถ้าเป็นธุรกิจเกี่ยวกับการขายสินค้าและบริการ ก็จะต้องเป็นสถานที่ในแหล่งชุมชน หรือ
ในเมืองที่มีทำเลเหมาะสม ~~✗~~

การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ

การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เป็นกระบวนการที่มีความล้นซับซ้อนที่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากหลายฝ่ายด้วยกัน สถาบันที่มีความสำคัญมากและมีบทบาทที่จะต้องให้ความช่วยเหลือเป็นอันดับแรกคือ "สถาบันครอบครัว" เพราะนอกจากจะมีหน้าที่ในการเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กแล้ว บิดา มารดา ยังมีหน้าที่ปลูกฝังลักษณะนิสัย คุณธรรม เจตคติและค่านิยมให้แก่เด็กอีกด้วย ซึ่งผลการศึกษาการวิจัยของ สันฐญา จัดตานนท์ (2521 : 51) ยูนิน ประจวบเหมาะ (2531 : 56) และสมปอง จันทรมานิตย์ (2533 : 61) พบว่าครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญในการปลูกฝังค่านิยม เจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนและนิสิตนักศึกษามาก ครอบครัวที่ประกอบอาชีพอิสระและกิจการขนาดย่อมยังเป็นแหล่งฝึกฝนความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ให้แก่บุคคลในครอบครัว และเมื่อบิดามารดามีอายุมากขึ้น ส่วนมากก็จะโอนกิจการมาให้บุตรมาดำเนินการต่อไป

นอกจากสถาบันครอบครัวแล้ว สถาบันการศึกษาทุกระดับก็มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ถ้าสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้มีนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่างจริงจังแล้ว นักเรียนนักศึกษาย่อมมีค่านิยม เจตคติ ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพอิสระเป็นอันมาก (สำเนา ขจรศิลป์. 2534 : 5)

นอกจากนี้ภาคเอกชนและภาครัฐบาลยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนนักศึกษาอีกเป็นอันมาก ภาคเอกชนได้แก่ บริษัทห้างร้าน และผู้ประกอบการอาชีพอิสระในสาขาต่าง ๆ ย่อมเป็นแหล่งข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์เป็นอย่างดี สำหรับนักเรียนนักศึกษาที่สนใจประกอบอาชีพอิสระ ส่วนทางภาครัฐบาลหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กรมแรงงาน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมประมง ล้วนเป็นแหล่งข้อมูล ความรู้ประสบการณ์ที่สำคัญเช่นกัน นอกจากนั้นรัฐบาลควรมี

นโยบายและมาตรการให้หน่วยงานของรัฐได้ช่วยเหลือ ผู้ก่อตั้งธุรกิจทั้งในด้านเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และการลดหย่อนภาษีในระยะเริ่มแรกของกิจการ จะเป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระได้เป็นอย่างดี (ลำเนาวั ขจรศิลป์. 2534 : 6)

การเตรียมตัวนักเรียนเข้าสู่อาชีพอิสระ

สมพงษ์ พูลสวัสดิ์ (2532 : 4) กล่าวว่า เพื่อให้ นักเรียนสามารถเลือกทำอาชีพอิสระได้ถูกต้องตามความเหมาะสม ควรเตรียมตัวนักเรียนดังนี้

1. ให้ครูแนะแนวดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ให้นักเรียนรู้จักตนเองด้านอาชีพ โดยใช้แบบสอบถามให้นักเรียนรู้จักความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเอง

1.2 ให้นักเรียนรู้จักโลกกว้างทางอาชีพ บริการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ

1.3 ให้นักเรียนรู้จักกระบวนการตัดสินใจ และใช้บริการให้คำปรึกษาช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกกลุ่มอาชีพที่เหมาะสมกับตัวเองได้

1.4 ให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพจริง โดยประสานงานกับกลุ่มอาชีพอิสระที่จัดในคาบที่เรียนกิจกรรม หรืออาชีพที่อยู่นอกโรงเรียน

1.5 ติดตาม ประเมินผล ให้นักเรียนทราบและปรับปรุงต่อไป

2. ให้ครูทุกคนที่สอนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการอบรมช่วยเหลือดูแลปกป้องคุ้มครองบัณฑิตพื้นฐานที่จะทำให้การประกอบอาชีพอิสระประสบผลสำเร็จ คุณสมบัติพื้นฐานที่ต้องการ ได้แก่ ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ กิริยามารยาทที่ดีงาม เป็นต้น

ทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระ

ความหมายของทัศนคติ

ออลพอร์ต (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2521 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Allport. 1935) ให้ความหมายทัศนคติไว้ว่า หมายถึง สภาวะของความพร้อมทางด้านจิต ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้เป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิกริยาของบุคคลที่จะมีต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับกูด (Good. 1973 : 46) ที่กล่าวว่า ทัศนคติคือความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่จะเป็นการสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่างของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ประมวล ไชยกิจ (ม.ป.ป : 108) ให้ความหมายของทัศนคติว่า ทัศนคติเป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่บุคคลมีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งของ มโนภาพหรือสถานการณ์อื่น ๆ ไปในวิถีทางที่ชอบ หรือในทางที่ไม่ชอบ

เหม ทองชัย (2523 : 41-42) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกเอนเอียงทางจิตใจของบุคคล ที่มีความพร้อมต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดภายหลังจากที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ทัศนคติเป็นเครื่องกำหนดแนวเิน้การแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ของบุคคล ทัศนคติมีทิศทาง 3 ลักษณะ คือ ทัศนคติเชิงนิมาน เป็นลักษณะของความพึงพอใจ เห็นชอบ ศรัทธา สนับสนุน ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ทัศนคติเชิงนิเสธ เป็นลักษณะของการแสดงออกในทางตรงข้ามกับทัศนคติเชิงนิมาน เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ร่วมมือ ไม่ทำตาม และทัศนคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะเฉย ๆ ไม่ชอบหรือไม่เกลียด

จากความหมายของทัศนคติดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังจากการที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ทั้งในด้านนิมานและด้านนิเสธ ส่วนทัศนคติในการประกอบอาชีพอิสระ หมายถึงความรู้สึก ภาพตัด หรือความพร้อมที่จะตอบสนองของบุคคลในด้านนิเสธหรือนิมานที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ปราโมทย์ เจนการ (2523 : 99-123) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาอบรมกับความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า องค์ประกอบของความเป็นผู้ประกอบการในด้านจิตลักษณะของผู้ประกอบการมี 9 ลักษณะคือ ความกล้าเสี่ยงอย่างสมเหตุผลในด้านของการลงทุน คุณลักษณะคิดค้นประดิษฐ์ด้วยความมีเหตุผล ความสามารถในการเสาะหา และกล้าเสี่ยงที่จะดำเนินธุรกิจ ความสามารถในการรับรู้และมองเห็นช่องทางดำเนินธุรกิจ การจูงใจและค่านิยมที่ดีในการทำงาน ความเชื่อในอิทธิพลจากการควบคุมภายในตนเอง ความไม่เชื่อเกี่ยวกับโชคกลาง ความเป็นผู้นำ ความสามารถและเชื่อมั่นในทางสังคมเชิงธุรกิจ

ลัญญา จัดตานนท์ (2527 : 20) ได้กล่าวถึงคุณสมบัตินิตมาตรฐานขั้นต่ำของการเป็นผู้ประกอบการว่ามีดังนี้ คือ แรงจูงใจใฝ่ล้มฤทธิ์ ความมานะพยายาม ร่างกายสมบูรณ์ ความกล้าเสี่ยงในการลงทุน และความรักในอิสระเสรีภาพ

ยุพิน ประจวบเหมาะ (2521 : 37) และเจลิชว บุรีภักดี และคณะ (2534 : 11) ได้กล่าวถึงคุณสมบัตินิตที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกันดังนี้ คือ มีค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ มีใจรักงานด้านธุรกิจ มีความคิดริเริ่มด้วยตนเองและกล้ารับผิดชอบต่อการคิดริเริ่มต่าง ๆ เหล่านี้ กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจการงาน มีความอดสาหัสในการทำงาน มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความยึดมั่นในสัญญาการทำงาน การคำนึงถึงคุณภาพ รู้จักใช้ทรัพยากรที่จำกัด มีแรงจูงใจใฝ่ล้มฤทธิ์สูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

มณู ตนะวัฒนา (2532 : 128-136) กล่าวว่าคุณแจดอกกล้าคำขวัญที่ไขไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้นผู้ประกอบการรู้จักตนเองมากน้อยแค่ไหน และคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่นำไปสู่ความสำเร็จนั้น ได้แก่ ความกล้าเสี่ยง ความสามารถในการบริหาร มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์ ประหยัด มีความรับผิดชอบต่อสังคม มองเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นหลัก ยึดติดต่อผู้และทำงานหนัก

ยุพิน อองคานนท์ (2533 : 86) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิดของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ พบว่า ในการประกอบอาชีพอิสระตามความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ประสบผลสำเร็จควรมีความตั้งใจ อุตุน ขยัน เฉลียวฉลาด มีความคิดริเริ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีไหวพริบ และรู้จักโอกาสหาช่องทางในการประกอบกิจการให้ก้าวหน้า

วชิร โอภิษากร (2533 : 22) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสร้างเสริมในครอบครัว และสถานศึกษากับจิตลักษณะที่เอื้อต่อการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาอาชีวศึกษาในภาคใต้ พบว่า จิตลักษณะที่สำคัญที่เอื้อต่อการเป็นผู้ประกอบการมี 5 ประการคือ ทักษะคิดต่อการเป็นผู้ประกอบการ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความกล้าเสี่ยง ความเชื่อในอำนาจตน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

เดลีโอ (DeLeo. 1982 : 1086 A) ได้ศึกษาจิตลักษณะผู้ประกอบการและนักใต้เขาพบว่าผู้ประกอบการและนักใต้เขา มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และนิสัยชอบเสี่ยงเหมือนกัน โดยมีคุณลักษณะส่วนบุคคลดังนี้ มีความพยายามและกล้าตัดสินใจด้วยตนเองสูง มีความคิดถึงความเสี่ยงสูง มีความมั่นคงแน่นอน และมีเป้าหมายที่แน่นอน มีการพัฒนาแผนงานเพื่อช่วยให้เกิดผลตามเป้าหมาย มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและเป็นตัวของตัวเอง

ฟริตแมน (Friedman. 1984) ได้ศึกษาและสร้างแบบทดสอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพด้านธุรกิจ พบว่า ผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบการควรมีลักษณะดังนี้ คือ มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่ชัดเจน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร อุตุนต่อความล้มเหลว มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเสี่ยง ภูมิหลังด้านครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ

เดนตัน (Denton. 1985 : 2989 A) ได้ศึกษาวิจัยถึงลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการพบว่าผู้ประกอบการมีลักษณะดังนี้ คือ มีความพยายาม ขยันและมีความเพียรสูง มีความตั้งใจและรู้จักตัดสินใจดี มีทรัพย์สินสมบัติ มีความคิดริเริ่มและแก้ปัญหาด้วยตนเองและมีความรู้ลึกทางบวกต่อการทำทนาย

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพมีอิสระหลายประการเช่น ความกล้าเสี่ยง ความมานะพยายาม ความคิดริเริ่ม ความเชื่อมั่นในตัวเอง ความซื่อสัตย์ ความสามารถ ใฝ่ก้าวหน้าอื่น ความขยัน ความอดทน มนุษยสัมพันธ์ ความกระตือรือร้น และการไม่เชื่อในโชคกลาง

๘) ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

1. ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของวิลเลียมสัน (Williamson's Traits and Factors Theory) วิลเลียมสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 66-67 ; อ้างอิงมาจาก Williamson. 1937) เป็นผู้นำความคิดของการให้คำปรึกษาที่เน้นลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ดังนั้นวิลเลียมสันจึงตั้งชื่อทฤษฎีการเลือกอาชีพของเขาว่า "ทฤษฎีวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ" ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดของจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล และจิตวิทยาประยุกต์ โดยมีหลักการว่า บุคคลประกอบด้วยลักษณะหลายประการ เช่น ความสามารถ ความถนัด เชี่ยวชาญ ความสนใจ ความต้องการ ค่านิยม บุคลิกภาพ ฯลฯ และบุคคลจะเลือกอาชีพโดยการพิจารณาลักษณะของอาชีพประกอบการพิจารณาตนเอง พร้อมทั้งจะพิจารณาความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่จะใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ นอกจากนี้ บุคคลแวดล้อม ครอบครัว ถิ่นที่อยู่ ค่านิยมของชุมชน ตลอดจนการปรับปรุงตัวของบุคคลนั้นเองยังมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลด้วย

สำหรับ "หลักการเลือกอาชีพ" นั้น วิลเลียมสันพบว่า หลักการเลือกอาชีพของทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพนี้สอดคล้องกับหลักการเลือกอาชีพของแฟรงค์ พาร์สัน ซึ่งประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ ประการแรก การวิเคราะห์ตนเองในด้านความสามารถ ความสนใจ ประการที่สอง การวิเคราะห์อาชีพโดยบุคคลจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์

ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ
 ประการที่สาม การใช้วิจารณ์ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

นอกจากนี้วิลเลียมสันยังเห็นว่า แต่ละบุคคลมีความสามารถ หรือศักยภาพ หรือ
 ลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกัน ซึ่งลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลจะสัมพันธ์กับงานเฉพาะอย่าง
 ที่บุคคลนั้นต้องการ นอกจากนี้ บุคคลแต่ละคนต้องการที่จะรู้จักลักษณะและองค์ประกอบของ
 บุคลิกภาพของตนเอง เพื่อจะได้ใช้ลักษณะและองค์ประกอบดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ เป็นทฤษฎีการ
 เลือกอาชีพที่มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. บุคคลแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าว
 สามารถสังเกต วัด และจำแนกได้
2. อาชีพแต่ละอาชีพ ต้องการผู้ประกอบอาชีพที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป
3. การแนะแนวอาชีพ ควรเป็นกระบวนการที่จัดวางตัวบุคคลและงานให้เข้าคู่กัน
 หรือสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

ครั้นในปี ค.ศ. 1963 แคทซ์ (ผ่องพรรณ เกิดนิทกซ์. 2529 : 68 ; อ้างอิง
 มาจาก Katz. 1963) ศึกษาและสรุปหลักการที่สำคัญของการเลือกอาชีพไว้ว่า บุคคล
 แต่ละคนจะเหมาะกับอาชีพเพียงหนึ่งหรือสองหรือสามประเภทเท่านั้น ไม่ได้เหมาะกับ
 ทุกอาชีพ การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาทางการศึกษาและบุคคล
 แต่ละคนควรจะได้วางโครงการในการเลือกอาชีพ เพราะเป้าหมายของโครงการเลือก
 อาชีพนั้นช่วยให้บุคคลได้เลือกอาชีพอย่างเหมาะสมกับตนเอง ตลอดทั้งประลบความก้าวหน้า
 ในการเลือกอาชีพที่ได้เลือกแล้วนั้น และถ้าบุคคลไม่ได้รับการช่วยเหลือแนะแนว บุคคลนั้น
 อาจจะสามารถเลือกอาชีพที่ถูกต้องเหมาะสมได้แต่อาจจะเสียเวลามากและมีโอกาสเลือก
 ผิดพลาดได้

2. ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร (Roe's Theory of Vocational Choice)
 ออสซิโพล์ ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร (ผ่องพรรณ เกิดนิทกซ์. 2531 :
 68-77 ; อ้างอิงมาจาก Osipow. 1970) ว่าหลักการที่สำคัญในการเลือกอาชีพ ประกอบ

ด้วยหลัก 2 ประการคือ ประการแรก บุคคลจะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและ
สนองความต้องการของตนเอง และอีกประการหนึ่ง คือ การอบรมเลี้ยงดู ตลอดทั้งสัมพันธ์
ระหว่างบิดามารดาและเด็กในระยะแรกของชีวิต หรือประสบการณ์ในวัยเด็กที่ได้จากการ
อบรมเลี้ยงดู มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโรทพบว่า "ลักษณะบุคลิกภาพ องค์ประกอบพื้นฐานล้วน
บุคคล ความถนัด และความสามารถทางเชาวน์ปัญญา มีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ
และจากงานวิจัย โรทพบว่า "บุคลิกภาพมีบทบาทสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ
อย่างยิ่ง"

3. ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory of Vocational
Choice) ฮอลแลนด์ (ผ่องพรรณ เกิดนิทัศน์. 2529 : 77-86 ; อ้างอิงมาจาก Holland.
1966) กล่าวว่า "บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ" และ "บุคคลจะเลือกอาชีพที่
เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน" นอกจากนี้ฮอลแลนด์ยังได้เห็นว่า "บุคลิกภาพเฉพาะอย่าง
จะมีความสัมพันธ์กับอาชีพเฉพาะอย่าง" และ "บุคลิกภาพแต่ละแบบมีความสอดคล้องกับ
สิ่งแวดล้อมทางอาชีพ" โดยบุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะและใช้
ความสามารถของเขา ทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงทัศนคติหรือเจตคติ ค่านิยม และ
บทบาทของเขา ตลอดทั้งได้มีโอกาสแก้ปัญหาที่ประสบได้สมบทบาทของตัวเอง และหลีกเลี่ยง
สภาพแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตัวเอง

ฮอลแลนด์ (ศุภวดี นุชชูวงศ์. 2528 : 129-136 ; อ้างอิงมาจาก Holland's
Theory of Vocational Choice) ได้เสนอว่า บุคคลจะเลือกอาชีพโดยการพิจารณาถึง
บุคลิกภาพของตนเองเปรียบเทียบกับบุคลิกภาพของบุคคลที่ประกอบอาชีพนั้น ๆ แล้วจึงตัดสินใจ
เลือกอาชีพ องค์ประกอบที่สำคัญของบุคลิกภาพได้แก่ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง การ
รับรู้สิ่งแวดล้อม ค่านิยม ความลำเอียงและการกระทำต่าง ๆ ความไวต่อการรับรู้ถึงอิทธิพล
ของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อตน ความพึงพอใจและบทบาทด้านการงาน แบบของการจัดการ และ
ลักษณะบุคลิกภาพ แบบของบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการคุมเศรษฐกิจคือ บุคลิกภาพแบบกล้าได้
กล้าเสีย โดยบุคลิกภาพแบบนี้มักพึงพอใจกับกิจกรรมที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง และควบคุมผู้อื่น

เพื่อผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจเป็นอาชีพที่ต้องการลักษณะการเป็นผู้นำ สร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น โน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้คล้อยตาม ออลแลนด์กล่าวว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพกล้าได้กล้าเสีย เหมาะกับการประกอบอาชีพต่อไปนี้ นักวิจัย นายธนาคาร ผู้ขายประกัน นายหน้าซื้อขาย ผู้รับเหมา ผู้จัดการทางธุรกิจ เป็นต้น และบุคลิกภาพทั่วไปของบุคคลที่มีบุคลิกภาพกล้าได้กล้าเสีย คือ รักความก้าวหน้า กล้าเสี่ยง ทะเยอทะยาน กล้าซักถาม ชอบความเป็นอิสระ ชอบบังคับผู้อื่น คล่องแคล่วว่องไว ชอบเป็นจุดเด่น ทำตามใจนึก ใจร้อน มองโลกในแง่ดี ชอบสนุก สะดวกสบาย มั่นใจในตนเอง ชอบสิ่งสรรค ข่างนุก ซึ่งออลแลนด์สรุปว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับการที่เขาได้ประเมินตนเอง รู้จักบุคลิกภาพของตนเอง และมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ

✓ จากทฤษฎีการเลือกอาชีพดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บุคคลจะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพหรือคุณลักษณะตนเอง โดยพิจารณาจากบุคลิกภาพของตนเปรียบเทียบกับบุคลิกภาพของผู้ประกอบการอาชีพนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน ซึ่งบุคลิกภาพแต่ละแบบจะเหมาะสมกับอาชีพซึ่งแตกต่างกันไป

⊗ ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ต์ ซูเปอร์ต์ (ผ่องพรรณ เกิดนิทกษ์. 2531: 104-107 ; อ้างอิงมาจาก Super. 1957) ได้กล่าวถึงขั้นพัฒนาการทางอาชีพโดยแบ่งเป็น 5 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเจริญเติบโต อยู่ในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นขั้นของการพัฒนาความรู้ลึกลับนึกคิดที่มีต่อตนเองหรืออัตมโนทัศน์ โดยเริ่มจากการถือตนตามแบบบุคคลสำคัญในครอบครัวหรือในโรงเรียน ในช่วงแรกของขั้นเจริญเติบโตนี้ เด็กจะมีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มขึ้นและได้มีโอกาสทดสอบในสภาพความเป็นจริงมากขึ้น สำหรับขั้นการเจริญเติบโตนี้ จำแนกเป็นระยะย่อย ๆ 4 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะที่เด็กยังไม่สนใจเรื่องอาชีพ ระยะนี้เด็กจะมีอายุอยู่ในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต

ระยะที่ 2 ระยะเพื่อน เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 4-10 ปี เป็นระยะที่เด็กจะคิดถึงเรื่องอาชีพในลักษณะเพื่อน และอาจจะมีการเล่นหรือการแสดงบทบาทตามความเพื่อน

ระยะที่ 3 ระยะความสนใจ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 11-12 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพตามความสนใจของตนเอง โดยจะใช้ความชอบ และความสนใจเป็นหลัก ในการตัดสินใจเลือกอาชีพและกิจกรรมต่าง ๆ

ระยะที่ 4 ระยะความสามารถ เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 13-14 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ ของตน และมีความต้องการอยากจะทำ หรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการสำรวจ ขั้นนี้บุคคลมีอายุระหว่าง 15-24 ปี เป็นขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพขณะอยู่ในโรงเรียน โดยการสำรวจจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรืองานอดิเรก หรือจากการทำงานพิเศษ และทดลองสวมบทบาทงานหรืออาชีพนั้น ๆ ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มแสวงหาประสบการณ์จากการทำงาน และจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับขั้นการสำรวจนี้แบ่งเป็นระยะย่อย 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ตัดสินใจแน่นอน อยู่ในช่วงอายุ 15-17 ปี โดยบุคคลจะพิจารณาอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม และโอกาสในการได้งานทำ สำหรับระยะนี้จะมีทดลองเลือกลองปฏิบัติ ฝึกปรายการทำงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ และประสบการณ์อื่น ๆ

ระยะที่ 2 ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ หรือระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 18-21 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้น โดยพิจารณาจากลักษณะของตนเอง ลักษณะของงานอาชีพ และโอกาสที่จะได้งานทำ นอกจากนี้ยังเป็นระยะที่บุคคลเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงาน โดยพยายามหาประสบการณ์จากการฝึกงาน หรือพยายามศึกษาวิชาพื้นฐานในการประกอบอาชีพนั้น ๆ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการทำงาน

ระยะที่ 3 ระยะทดลองปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 22-24 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้ว และเริ่มทดลองปฏิบัติงานหรือทำงานในอาชีพที่เลือกนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างหลักฐาน เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพที่ถาวร อยู่ในช่วงอายุ 24-44 ปี เป็นขั้นที่บุคคลได้ค้นพบงานที่เหมาะสม มีความตั้งใจและความพยายามในการทำงานเพื่อจะได้ยึดเป็นอาชีพที่ถาวร แต่ในระยะต้น ๆ ของขั้นการสร้างหลักฐานอาจจะมีการทดลองงานและเปลี่ยนแปลงงานอยู่บ้าง แต่บางคนก็อาจจะไม่มีการทดลองงานหรือเปลี่ยนงาน สำหรับขั้นสร้างหลักฐานนี้แบ่งเป็นระยะย่อย 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระยะทดลองการปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 25-30 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรแล้ว แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงงานอีกครั้งหนึ่งหรือสองครั้งจึงจะพบงานที่ยึดเป็นอาชีพที่ถาวร แต่สำหรับบางคนจะไม่มีระยะนี้ คือ เขาจะประกอบอาชีพที่ถาวรเลย ไม่มีการเปลี่ยนงาน

ระยะที่ 2 ระยะการสร้างความมั่นคงในอาชีพ อยู่ในช่วงอายุ 31-44 ปี ระยะนี้บุคคลจะเริ่มทำงานตามแบบแผนงานอาชีพที่กระจ่างชัด เพื่อสร้างงานให้มั่นคงและพัฒนางานให้ก้าวหน้า

ขั้นที่ 4 ขั้นการคงไว้ซึ่งความมั่นคงในอาชีพหรือขั้นของชีวิตที่มั่นคง อยู่ในช่วงอายุ 45-64 ปี เป็นขั้นที่บุคคลมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยจะดำเนินการประกอบอาชีพที่เลือกแล้ว และสร้างความก้าวหน้า และความมั่นคงในการประกอบอาชีพนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นเสื่อมถอย เป็นขั้นที่บุคคลมีอายุ 65 ปีขึ้นไปในขั้นนี้บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ เริ่มมีความเสื่อมถอยทั้งพลังปัญญาและพลังทางร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมของงาน และหยุดงานนั้นไปในที่สุด หรืออาจจะมีกิจกรรมอื่น ๆ หรืองานครึ่งเวลา หรืองานอดิเรก ทดแทนงานของอาชีพเดิม สำหรับขั้นความเสื่อมถอยนี้จำแนกเป็นระยะย่อย ๆ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะลดการทำงานลง อยู่ในช่วง 65 - 70 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพของตน การทำงานของบุคคลในช่วงนี้จะช้าลง บางคนมีการเปลี่ยนหน้าที่การงาน ลักษณะของงานหรืออาจทำงานเป็นบางเวลา

ระยะที่ 2 ระยะเลิกประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง คือ ตั้งแต่อายุ 71 ปีขึ้นไป เป็นช่วงของการพักผ่อน หยุดประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง แต่บางคนอาจจะหยุดทำงานอย่างมีความสุข ส่วนบางคนอาจจะพบแต่ความไม่สมหวัง หรือบางคนอาจจะทำงานไปเรื่อย ๆ จนถึงอายุขัย

จากทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ จะเห็นว่าขั้นพัฒนาการทางอาชีพของบุคคลที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี อยู่ในขั้นการสำรวจ โดยบุคคลจะสำรวจตนเองเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และทดลองฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงานหรืออาชีพ

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

การวิจัยในต่างประเทศ

อีเซลและทาเทท (Ezell and Tatate. 1955 : 217-222) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างไร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจำนวน 1,572 คน พบว่า นักเรียนเลือกอาชีพที่คล้ายคลึงกับบิดามารดา มีจำนวนปานกลาง และอาชีพที่นักเรียนชายสนใจมากได้แก่ อาชีพที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ อาชีพที่ใช้วิชาชีพชั้นสูง การค้า เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ส่วนนักเรียนหญิงสนใจอาชีพที่ใช้วิชาชีพชั้นสูง เลี้ยงสัตว์ การค้า และงานภายในบ้าน

โรเซนเบอร์ก (Rozenburg. 1957 ; อ้างอิงมาจาก Krech. 1962 : 130) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยคอร์แนลจำนวน 8,914 คน พบว่า องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลคือ ค่านิยม ความต้องการ และคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล

ดอบบินส์ (Dobbins. 1969:2958 A - 2959 A) ศึกษาเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังทางด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย จากกลุ่มตัวอย่าง

492 คนในเมลรัฐหลุยส์เซียนา พบว่า นิตามิอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ส่วนมารตามิอิทธิพลมากกว่าในการเลือกศึกษาต่อ ส่วนเพื่อน ๆ จะมีอิทธิพลรองลงไป ทางเลือกอาชีพของนักเรียนจะขึ้นอยู่กับความสนใจ ความพอใจ ค่าจ้าง และลักษณะงานเป็นสำคัญ

การวิจัยในประเทศ

สมพงษ์ มั่นระว่าง (2513 : 121-124) ศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย จากกลุ่มตัวอย่าง 850 คน พบว่า ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนมากกว่าครู และนักเรียนที่มีผู้ปกครองทำไร่ ทำนา ทำสวน จะเลือกสายอาชีพมากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย ครู และข้าราชการอื่น ๆ

สัญญา จัตตานนท์ (2521 : 89) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพอิสระระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระกับกลุ่มผู้ว่างงาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการอาชีพอิสระจำนวน 360 คน และผู้ว่างงานจำนวน 175 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการอาชีพอิสระมีทัศนคติต่ออาชีพโดยทั่วไปดีกว่าผู้ว่างงาน ผู้ประกอบการอาชีพอิสระไม่ชอบรับราชการ ทำงานบริษัทหรืองานประเภทรับจ้างทั่ว ๆ ไป และชอบความมั่นคงมากกว่าเกียรติยศชื่อเสียง

เฉลียว บุรีภักดี (2527 : 23-24) ได้ศึกษาแนวโน้มของการเข้าทำงานของเยาวชนไทยโครงการศึกษาเกี่ยวกับการทำงานสำหรับเยาวชนใน และนอกระบบโรงเรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับเยาวชนผู้ประกอบการอาชีพอิสระ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16,22,550 คน อายุระหว่าง 21 - 50 ปี ผลการศึกษาพบว่า ภูมิหลังที่กลุ่มตัวอย่างเลือกและเริ่มประกอบอาชีพ คือ ส่วนใหญ่เลือกโดยทำตามพ่อแม่ เคยเป็นลูกจ้างพอชำนาญแล้วทำเอง เรียนอาชีพแล้วเปิดกิจการของตนเอง และเริ่มทำกิจการเล็ก ๆ แล้วขยายใหญ่ขึ้น ส่วนเหตุผลที่เลือกอาชีพนี้เพราะ มีความรู้ความสามารถของตนเอง สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวเอื้ออำนวย ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจดีและมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพนี้

สมปอง จันทรมานิตย์ (2533 : 66) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมกับไม่เข้าร่วมโครงการอาชีพอิสระ โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 121 คน ผลปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างของแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระของทั้งสองกลุ่ม เมื่อพิจารณาทางด้านเพศ อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง

สุนัน อดิชาเนต (2533 : 83-84) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 หลักสูตร 4 ปี ปีการศึกษา 2531 จำนวน 2,229 คน ผลการศึกษาค้นพบว่า นิสิตทุกกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ และมีความเห็นว่าผู้ประกอบอาชีพอิสระควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ คือ อดทน หนักแน่น ตั้งใจทำงาน มีไหวพริบ ช่างสังเกต รู้จักวางแผนและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความพยายาม มนุษยสัมพันธ์ ยยัน กระตือรือร้น ความคิดริเริ่ม กล้าตัดสินใจ กล้าเสี่ยง เชื่อมมั่นในตนเอง ประหยัด ความรับผิดชอบ ละเอียดยรอบคอบ ซื่อสัตย์ เจริญฉลาด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ทัศนคติต่ออาชีพและคุณลักษณะของบุคคลมีความสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา 2534 จำนวน 7,855 คน เป็นนักเรียนชาย 4,293 คน นักเรียนหญิง 3,562 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา 2534 จำนวน 448 คน เป็นนักเรียนชาย 233 คน นักเรียนหญิง 215 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. เทียบขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของยามาเน (Yamane) ด้วยความเชื่อมั่น 95 % ปรากฏว่าต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 448 คน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 296)

2. จำแนกโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 52 โรงเรียน ออกตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ 7 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง 15 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 30 โรงเรียน

3. สุ่มโรงเรียนแต่ละขนาด โดยใช้สัดส่วนประชากร : กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 7 : 1 โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย จะได้โรงเรียนแต่ละขนาดดังนี้

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 1 โรงเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางจำนวน 2 โรงเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจำนวน 4 โรงเรียน

4. ลุ่มนักเรียนแต่ละโรงเรียนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
จำนวนนักเรียนที่สุ่มได้ในแต่ละโรงเรียนปรากฏดังตาราง 1 ✓ ๑๐

๒.๑๑ ตาราง 1 แสดงรายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาด
โรงเรียน

ลำดับที่	ขนาด-โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	
		ชาย	หญิง
1	<u>โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ (1 โรงเรียน)</u> โรงเรียนศรีปทุมพิทยาคาร	96	93
2	<u>โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง (2 โรงเรียน)</u> โรงเรียนหกลีบพรหมพิทยาคม	28	25
3	โรงเรียนเชิงในพิทยาคาร	40	34
4	<u>โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก (4 โรงเรียน)</u> โรงเรียนไร่ไต้ประชาคม	15	8
5	โรงเรียนชิววันวิทยาสามัคคี	20	18
6	โรงเรียนสำโรงพิทยาคาร	15	17
7	โรงเรียนอำนาจพิทยาคม	19	20
		233	215

รวม

448

✓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ✓ 1๗

✓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งมี 2 ฉบับ คือ ✓

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพของนักเรียน

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครอง ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง

✓ วิธีสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ 1๗

1. การสร้างแบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน และแบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง

✓ 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ และการประกอบอาชีพอิสระ

✓ 1.2 สร้างข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติ ที่มีต่ออาชีพอิสระทั้งทางด้านนิมิต และนิเสธ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

1.3 นำแบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน และแบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครองไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ รศ.ดร. คมเพชร ฉัตรศุภกุล รศ.ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย รศ. กมลรัตน์ กรีทอง อาจารย์พรพนิกข์ วาณิชยการ และอาจารย์นิวัต นาคะเวช เพื่อ

ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งทางด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

✓ 1.4 นำแบบสอบถามที่คนคิดต่ออาชีพอิสระของนักเรียน และแบบสอบถาม

ที่คนคิดต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครองไปทดลองใช้กับผู้ปกครองจำนวน 100 คนและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น

2. การสร้างแบบสอบถามคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ ที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ

2.2 สร้างแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

2.3 นำข้อมูลจากข้อ 2 มาสร้างข้อคำถามโดยให้นักเรียนประเมินคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของตนเอง

2.4 นำแบบสอบถามคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้แก่ รศ.ดร. คมเพชร ฉัตรศุภกุล รศ.ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย รศ. กมลรัตน์ กิริทอง อาจารย์พรพนิต วาณิชการ และอาจารย์นิวัตร นาคะเวช ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้

2.5 นำแบบสอบถามคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น

3. การสร้างแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพ

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

3.2 สร้างแบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ โดยให้นักเรียนระบุอาชีพอิสระหรืออาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระที่ต้องการเลือก

ประกอบในโอกาสเพียงอาชีพเดียว

๖๖๖๖๖๖

ตัวอย่างแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วย ประโยคข้อความบอกเล่าและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือมากที่สุด หมายความว่า นักเรียนมีความคิดหรือความรู้สึก หรือแนวโน้มในการประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวในระดับมากที่สุด

มาก หมายความว่า นักเรียนมีความคิดหรือความรู้สึก หรือแนวโน้มในการประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวในระดับมาก

ปานกลาง หมายความว่า นักเรียนมีความคิดหรือความรู้สึก หรือแนวโน้มในการประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวในระดับปานกลาง

น้อย หมายความว่า นักเรียนมีความคิดหรือความรู้สึก หรือแนวโน้มในการประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวในระดับน้อย

น้อยที่สุด หมายความว่า นักเรียนมีความคิดหรือความรู้สึก หรือแนวโน้มในการประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวในระดับน้อยที่สุด

1. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทันสมัย

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

2. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่น่าสนใจ

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้า

 1. เห็นด้วยมากที่สุด 2. เห็นด้วยมาก 3. เห็นด้วยปานกลาง 4. เห็นด้วยน้อย 5. เห็นด้วยน้อยที่สุด

4. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีคุณค่า

 1. เห็นด้วยมากที่สุด 2. เห็นด้วยมาก 3. เห็นด้วยปานกลาง 4. เห็นด้วยน้อย 5. เห็นด้วยน้อยที่สุด

5. นายจ้างตั้งใจว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพอิสระ

 1. จริงมากที่สุด 2. จริงมาก 3. ปานกลาง 4. จริงน้อย 5. จริงน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับข้อความที่เป็นทางบวก

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

สำหรับข้อความที่เป็นทางลบ

มากที่สุด	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน

น้อย ให้ 4 คะแนน

น้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

การแปลผล

1. ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.5 ขึ้นไป
2. ผู้ที่มีทัศนคติไม่ดีต่ออาชีพอิสระ หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.5

ลงมา

~~2. แบบประเมินคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วยข้อความที่เป็นความคิดหรือการกระทำในเรื่องต่าง ๆ ของนักเรียน แล้วให้นักเรียนให้คะแนนความคิดหรือการกระทำให้สอดคล้องกับข้อความนั้น ๆ โดย~~

~~3 หมายถึง นักเรียนมีความคิดหรือการกระทำตามข้อความดังกล่าวบ่อยครั้งที่สุด~~

~~2 หมายถึง นักเรียนมีความคิดหรือการกระทำตามข้อความดังกล่าวบางครั้ง~~

~~1 หมายถึง นักเรียนมีความคิดหรือการกระทำตามข้อความดังกล่าวนาน ๆ ครั้ง~~

~~0 หมายถึง นักเรียนไม่เคยมีความคิดหรือการกระทำตามข้อความดังกล่าวเลย~~

ตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะ

ข้อความ	บ่อยครั้งที่สุด (3)	บางครั้ง (2)	นานๆครั้ง (1)	ไม่เคย (0)
1. นักเรียนคิดค้นสิ่งใหม่ๆแปลกๆ 2. นักเรียนทดลองเกี่ยวกับความคิดและข้อเสนอแนะใหม่ๆ 3. นักเรียนประดิษฐ์ของต่าง ๆ ที่ไม่เหมือนใคร 4. นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ให้แปลกจากเดิม 5. นักเรียนกล้าตัดสินใจในสิ่งที่คิดว่าดี				

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับข้อความที่เป็นทางบวก

บ่อยครั้งที่สุด	ให้	3	คะแนน
บางครั้ง	ให้	2	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้	1	คะแนน
ไม่เคย	ให้	0	คะแนน

สำหรับข้อความที่เป็นทางลบ

บ่อยครั้งที่สุด	ให้	0	คะแนน
บางครั้ง	ให้	1	คะแนน
นานๆ ครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่เคย	ให้	3	คะแนน

การแปลผล

1. ผู้ที่มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระในระดับสูง หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2 ขึ้นไป
2. ผู้ที่มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระในระดับปานกลาง หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1 - 2
3. ผู้ที่มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ ในระดับต่ำ หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1

2. แบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ ดังนี้

อาชีพอิสระที่นักเรียนต้องการประกอบในอนาคต คือ

อาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระที่นักเรียนต้องการประกอบในอนาคต คือ.....

3. แบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

มากที่สุด หมายความว่า ผู้ปกครองมีความคิดหรือความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวในระดับมากที่สุด

มาก หมายความว่า ผู้ปกครองมีความคิดหรือความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวในระดับมาก

ปานกลาง หมายความว่า ผู้ปกครองมีความคิดหรือความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพ
อิสระดังกล่าวในระดับปานกลาง

น้อย หมายความว่า ผู้ปกครองมีความคิดหรือความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพอิสระ
ดังกล่าวในระดับน้อย

น้อยที่สุด หมายความว่า ผู้ปกครองมีความคิดหรือความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพ
อิสระดังกล่าวในระดับน้อยที่สุด

1. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทันสมัย

_____ _____ _____ _____ _____
เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

2. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่น่าสนใจ

_____ _____ _____ _____ _____
มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ขึ้นอยู่กับโชคชะตา

_____ _____ _____ _____ _____
เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

4. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีคุณค่า

_____ _____ _____ _____ _____
เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

4. ข้างเจ้าชอบประกอบอาชีพที่ไม่มีเจ้านายหรือเป็นลูกจ้างใคร

ใช้มากที่สุด ใช้มาก ใช้ปานกลาง ใช้น้อย ใช้น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับข้อความที่เป็นทางบวก

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

สำหรับข้อความที่เป็นทางลบ

มากที่สุด	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	4	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลผล

- ผู้ปกครองที่มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.5 ขึ้นไป
- ผู้ปกครองที่มีทัศนคติไม่ดีต่ออาชีพอิสระ หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.5 ลงมา

✓ วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล 161 ✓

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

วิธีจัดการกับข้อมูล 161 ✓

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้การวิเคราะห์การจำแนกประเภท (Discriminant Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 161 ✓

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 161
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย
 - 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 1.3 ร้อยละ

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่า t โดยใช้สูตร t -test (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . 2531: 139)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
	\bar{X}_H	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มต่ำ
	n_H, n_L	แทน	จำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่มซึ่งเท่ากัน

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . 2531 : 132)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_t^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน 101 ✓
 วิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระโดยใช้การวิเคราะห์
 การจำแนกประเภท (Discriminant Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า 101

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

ผู้วิจัยนำเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียน
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
\mathcal{A}	แทน	ความแปรปรวนระหว่างเซตย่อยของแต่ละกลุ่มอาชีพ
R_c^2	แทน	ค่าที่แสดงความสามารถของสมการในการจำแนกกลุ่มอาชีพ
\wedge	แทน	ความแปรปรวนระหว่างเซตย่อยของกลุ่มอาชีพ
χ^2	แทน	ค่าสถิติทดสอบความมีนัยสำคัญของสมการ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
SEX	แทน	เพศ
EXP	แทน	ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน
PA	แทน	ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
SCH	แทน	ขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ATT	แทน	ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน
PT	แทน	ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง
TT ₁	แทน	ความคิดริเริ่ม
TT ₂	แทน	ความกล้าเสี่ยง
TT ₃	แทน	ความขยัน
TT ₄	แทน	ความซื่อสัตย์
TT ₅	แทน	ความตั้งใจทำงาน

TT ₆	แทน	ความรับผิดชอบ
TT ₇	แทน	ความมีมนุษยสัมพันธ์
TT ₈	แทน	การวางแผนในการทำงาน
D _{1x}	แทน	สมการคะแนนมาตรฐานของกลุ่มอาชีพค้าขาย
D _{2x}	แทน	สมการคะแนนมาตรฐานของกลุ่มอาชีพช่างฝีมือ
D _{3x}	แทน	สมการคะแนนมาตรฐานของกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม
D _{4x}	แทน	สมการคะแนนมาตรฐานของกลุ่มอาชีพศิลปิน
D _{5x}	แทน	สมการคะแนนมาตรฐานของกลุ่มอาชีพธุรกิจ
D _{6x}	แทน	สมการคะแนนมาตรฐานของกลุ่มอาชีพบริการ

การวิเคราะห์ข้อมูล 109

การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับขั้นดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้การวิเคราะห์การจำแนกประเภท (Discriminant Analysis)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้ามี่ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา แสดงในตาราง

ตาราง 2 แสดงจำนวน และร้อยละของการเลือกกลุ่มอาชีพอิสระของนักเรียน

ลำดับที่	กลุ่มอาชีพอิสระ	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
1	ค้าขาย	110	24.55
2	ช่างฝีมือ	70	15.63
3	เกษตรกรรม	57	12.72
4	ศิลปิน	16	3.57
5	ธุรกิจ	21	4.69
6	บริการ	91	20.31
7	กลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่ อาชีพอิสระ	83	18.53
	รวม	448	100

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มอาชีพอิสระที่นักเรียนเลือกมากที่สุดคือกลุ่มอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 24.55) รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพบริการ (ร้อยละ 20.31) กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ (ร้อยละ 15.63) กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 12.72) กลุ่มอาชีพธุรกิจ (ร้อยละ 4.69) และกลุ่มอาชีพศิลปิน (ร้อยละ 3.57) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระมีนักเรียนเลือกร้อยละ 18.53

ตาราง 3 แสดงจำนวน และร้อยละของการเลือกกลุ่มอาชีพอิสระของนักเรียนจำแนกตามเพศ

ลำดับที่	กลุ่มอาชีพอิสระ	จำนวนนักเรียน				รวม
		ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ	
1	ค้าขาย	47	20.17	63	29.30	110
2	ช่างฝีมือ	51	21.89	19	8.84	70
3	เกษตรกรรม	40	17.17	17	7.91	57
4	ศิลปิน	7	3.00	9	4.19	16
5	ธุรกิจ	5	2.15	16	7.44	21
6	บริการ	49	21.03	42	19.53	91
7	กลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่ อาชีพอิสระ	34	14.60	49	22.79	83
รวม		233	100	215	100	448

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การเลือกกลุ่มอาชีพอิสระของนักเรียนจำแนกตามเพศเป็นดังนี้คือ นักเรียนชายเลือกกลุ่มอาชีพช่างฝีมือมากที่สุด (ร้อยละ 21.89) รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพบริการ กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพศิลปิน และกลุ่มอาชีพธุรกิจ ตามลำดับ ส่วนนักเรียนหญิงเลือกกลุ่มอาชีพค้าขายมากที่สุด (ร้อยละ 29.30) รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพบริการ กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพธุรกิจ และกลุ่มอาชีพศิลปินตามลำดับ สำหรับกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระนั้นมีนักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกร้อยละ 14.60 และ 22.79 ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงจำนวน และร้อยละของการเลือกกลุ่มอาชีพอิสระของนักเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

กลุ่มอาชีพอิสระ	จำนวน	ร้อยละ	ขนาดของโรงเรียน					
			ใหญ่		กลาง		เล็ก	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย	110	24.55	52	27.51	26	20.47	32	24.24
ช่างฝีมือ	70	15.63	12	6.35	41	32.28	17	12.88
เกษตรกรรม	57	12.72	9	4.76	13	10.24	35	26.52
ศิลปิน	16	3.57	8	4.23	3	2.36	5	3.79
ธุรกิจ	21	4.69	15	7.94	2	1.57	4	3.03
บริการ	91	20.31	36	19.05	24	18.90	31	23.48
กลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระ	83	18.53	57	30.16	18	14.17	8	6.06
รวม	448	100	189	100	127	100	132	100

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มอาชีพอิสระที่นักเรียนเลือกเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นดังนี้ คือ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เลือกกลุ่มอาชีพค้าขายมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพบริการ กลุ่มอาชีพธุรกิจ กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม และ กลุ่มอาชีพศิลปิน ตามลำดับ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง เลือกกลุ่มอาชีพช่างฝีมือมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพบริการ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพศิลปิน และ กลุ่มอาชีพธุรกิจ ตามลำดับ

ส่วนนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เลือกกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพค้าขาย และกลุ่มอาชีพบริการ กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ กลุ่มอาชีพศิลปิน และกลุ่มอาชีพธุรกิจ ตามลำดับ จะสังเกตเห็นว่าการเลือกกลุ่มอาชีพของนักเรียนในทุกขนาดโรงเรียนจะเลือกกลุ่มอาชีพอิสระในลำดับที่ใกล้เคียงกัน คือ กลุ่มอาชีพค้าขายและกลุ่มอาชีพบริการ ส่วนกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระนั้น นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่เลือกมากที่สุด รองลงมาคือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง และขนาดเล็กตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของการเลือกกลุ่มอาชีพอิสระของนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

กลุ่มอาชีพอิสระ	จำนวนนักเรียน	ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง							
		ระดับอุดมศึกษา		ระดับประกาศนียบัตร		ระดับมัธยมศึกษา		ระดับประถมศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ค้าขาย	110	12	27.27	5	23.81	15	20.55	78	25.16
ช่างฝีมือ	70	4	9.09	3	14.29	13	17.81	50	16.13
เกษตรกรรม	57	7	15.90	1	4.76	9	12.33	40	12.90
ศิลปิน	16	3	6.82	2	9.52	-	-	11	3.55
ธุรกิจ	21	4	9.09	1	4.76	4	5.48	12	3.87
บริการ	91	7	15.90	2	9.52	15	20.55	67	21.61
กลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระ	83	7	15.90	7	33.33	17	23.29	52	16.77
รวม	448	44	100	21	100	78	100	310	100

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับ
 อุดมศึกษา เลือกกลุ่มอาชีพค้าขายมากที่สุด รองลงมา คือกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพ
 บริการ กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ กลุ่มอาชีพธุรกิจและกลุ่มอาชีพศิลปิน ตามลำดับ นักเรียนที่
 ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรเลือกกลุ่มอาชีพค้าขายมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่ม
 อาชีพช่างฝีมือ กลุ่มอาชีพบริการ กลุ่มอาชีพศิลปิน กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม และกลุ่มอาชีพธุรกิจ
 ตามลำดับ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เลือกกลุ่มอาชีพค้าขายและ
 กลุ่มอาชีพบริการมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมและกลุ่ม
 อาชีพธุรกิจ ตามลำดับ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับประถมศึกษา เลือกกลุ่มอาชีพ
 ค้าขายมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอาชีพบริการ กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม
 กลุ่มอาชีพธุรกิจ และกลุ่มอาชีพศิลปิน ตามลำดับ และจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เลือก
 ประกอบอาชีพอิสระในทุกกลุ่มอาชีพ มีผู้ปกครองมีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด
 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และระดับประกาศนียบัตร ประถมศึกษา
 มากที่สุด รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และระดับประกาศนียบัตร
 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระนั้นก็ปรากฏดังเช่นเดียวกัน

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษาซึ่งได้แก่ เพศ
 ที่สนใจต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ที่สนใจต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง และคุณลักษณะที่
 เกี่ยวต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต่าง ๆ ในแต่ละกลุ่มอาชีพอิสระ

ตัวแปร	กลุ่มอาชีพอิสระ															
	ค้าขาย		ช่างฝีมือ		เกษตรกรรม		ศิลปิน		ธุรกิจ		บริการ		กลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระ		รวม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของ นักเรียน	3.77	0.37	3.95	0.43	3.81	0.42	3.72	0.31	3.75	0.37	3.82	0.38	3.59	0.36	3.78	0.40
ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของ ผู้ปกครอง	3.75	0.42	3.91	0.42	3.74	0.42	3.83	0.28	3.64	0.48	3.80	0.46	3.72	0.40	3.78	0.43
คุณลักษณะที่เอื้อต่อการ ประกอบอาชีพอิสระของ นักเรียน ได้แก่																
ความคิดริเริ่ม	1.43	0.52	1.57	0.56	1.54	0.54	1.53	0.55	1.30	0.71	1.51	0.63	1.37	0.53	1.47	0.57
ความกล้าเสี่ยง	2.03	0.53	2.07	0.59	2.00	0.53	1.95	0.44	1.96	0.50	2.02	0.56	1.91	0.51	2.00	0.54
ความขยัน	2.36	0.46	2.39	0.41	2.40	0.47	2.34	0.47	2.29	0.47	2.36	0.44	2.31	0.48	2.36	0.45
ความซื่อสัตย์	2.04	0.39	2.06	0.38	2.00	0.36	2.09	0.39	2.03	0.41	2.05	0.45	2.13	0.44	2.06	0.41
ความตั้งใจทำงาน	2.45	0.46	2.43	0.44	2.42	0.49	2.45	0.37	2.44	0.46	2.44	0.45	2.31	0.49	2.41	0.46
ความรับผิดชอบ	2.78	0.43	2.45	0.39	2.43	0.45	2.56	0.32	2.50	0.34	2.45	0.45	2.44	0.40	2.46	0.42
ความมีมนุษยสัมพันธ์	2.51	0.38	2.43	0.40	2.44	0.35	2.45	0.49	2.48	0.33	2.50	0.36	2.50	0.35	2.48	0.37
การวางแผนในการทำงาน	2.29	0.41	2.27	0.50	2.35	0.50	2.25	0.44	2.22	0.44	2.33	0.41	2.23	0.45	2.28	0.45

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนและผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ส่วนคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน มีดังนี้ คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนในระดับสูง คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความตั้งใจทำงาน ความขยัน การวางแผนในการทำงาน ความกล้าเสี่ยงและความซื่อสัตย์ ส่วนคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนในระดับปานกลาง คือ ความคิดริเริ่ม

ตอนที่ 3 ข้อมูลของการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ดังแสดงในตาราง 7-11

ตาราง 7 แสดงเมตริกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

	SEX	EXP	PA	SCH	ATT	PT	TT ₁	TT ₂	TT ₃	TT ₄	TT ₅	TT ₆	TT ₇	TT ₈
เพศ(SEX)	1.0000													
ประสบการณ์(EXP)	.0277	1.0000												
ระดับการศึกษาผู้ปกครอง(PA)	-.1243 [*]	-.0412	1.0000											
ขนาดของโรงเรียน(SCH)	-.1233 [*]	-.2644 [*]	.2053	1.0000										
ทัศนคติของนักเรียน(ATT)	-.0673	.1574 [*]	-.0511	-.0669	1.0000									
ทัศนคติผู้ปกครอง(PT)	.0471	.1046 [*]	.0517	-.0457	.4197 [*]	1.0000								
ความพึงพอใจโรงเรียน(TT ₁)	-.0555	.1664 [*]	.1074 [*]	-.0709	.2504 [*]	.0843	1.0000							
ความกล้าแสดง(TT ₂)	-.0402	.1491 [*]	.0791	-.0879	.2726 [*]	.0894	.5870 [*]	1.0000						
ความขยัน(TT ₃)	.1365 [*]	.1293	.0238	.0019	.1539 [*]	.0974 [*]	.2870 [*]	.3895 [*]	1.0000					
ความซื่อสัตย์(TT ₄)	-.0582	-.0008	.0514	.0380	.1193 [*]	.1057 [*]	.2093 [*]	.2520 [*]	.2842 [*]	1.0000				
ความตั้งใจทำงาน(TT ₅)	.0338	.0528	.0995 [*]	-.0025	.2029 [*]	.1109 [*]	.2825 [*]	.3858 [*]	.5955 [*]	.3592 [*]	1.0000			
ความรับผิดชอบ(TT ₆)	.0722	.0997 [*]	.0157 [*]	.0341	.2316 [*]	.1356 [*]	.2113 [*]	.3002 [*]	.5454 [*]	.3666 [*]	.5910 [*]	1.0000		
มนุษยสัมพันธ์(TT ₇)	-.0410	-.0150	-.0684	.0564	-.0492	-.0951 [*]	-.0253	-.0549	-.0881	-.1523 [*]	-.1531 [*]	-.1016 [*]	1.0000	
การวางแผนการทำงาน(TT ₈)	.0165	.0672	.0439	-.0530	.1842 [*]	.0792	.2542 [*]	.3283 [*]	.4958 [*]	.2566 [*]	.5550 [*]	.5009 [*]	-.0786	1.0000

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เมื่อพิจารณาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 50 คู่ และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ
คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระด้านความตั้งใจทำงานกับด้านความขยันมีค่าสูงสุด
($r = .5955$)

ตาราง 8 แสดงค่าสถิติสำคัญที่แสดงถึงประสิทธิภาพของสมการในการจำแนกกลุ่มอาชีพอิสระ

สมการของกลุ่มอาชีพอิสระ	λ	R_c	R_c^2	\wedge	χ^2
ค้าขาย	.315	.490	.240	.607	217.750*
ช่างฝีมือ	.110	.314	.099	.798	98.298*
เกษตรกรรม	.054	.227	.052	.886	53.011
ศิลปิน	.028	.166	.028	.933	30.048
ธุรกิจ	.023	.148	.022	.960	17.845
บริการ	.010	.097	.009	.982	8.141

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สมการที่สามารถจำแนกกลุ่มอาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สมการของกลุ่มอาชีพค้าขายและกลุ่มอาชีพช่างฝีมือ

ตาราง 9 แสดงค่าความสัมพัทธ์ร่วมของตัวแปร (Wilk's Lambda: Δ)

ตัวแปร	Wilk's Lambda Δ	F	Significance P
เพศ	.8345	12.46*	.0000
ประสบการณ์ในการประกอบ-			
อาชีพอิสระของนักเรียน	.9589	2.694*	.0096
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	.9681	2.066*	.0460
ขนาดของโรงเรียน	.9609	2.552*	.0139
ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน	.9106	6.167*	.0000
ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง	.9724	1.781	.0892
ความคิดริเริ่ม	.9781	1.402	.2027
ความกล้าเสี่ยง	.9879	0.7663	.6159
ความขยัน	.9897	0.6537	.7113
ความซื่อสัตย์	.9870	0.8258	.5662
ความตั้งใจทำงาน	.9830	1.081	.3742
ความรับผิดชอบ	.9951	0.3089	.9499
ความมีมนุษยสัมพันธ์	.9759	1.551	.1483
การวางแผนในการทำงาน	.9920	0.5069	.8295

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ร่วมของตัวแปรในการพยากรณ์การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรเพศ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ขนาดของโรงเรียน และทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ส่วนตัวแปรอื่น ๆ มีความสามารถในการพยากรณ์การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานและคะแนนดิบของตัวแปรในแต่ละกลุ่มอาชีพอิสระ

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกกลุ่มอาชีพอิสระ											
	ค้าขาย		ช่างฝีมือ		เกษตรกรรม		ศิลปิน		ธุรกิจ		บริการ	
	คะแนน มาตรฐาน	คะแนน ดิบ	คะแนน มาตรฐาน	คะแนน ดิบ	คะแนน มาตรฐาน	คะแนน ดิบ	คะแนน มาตรฐาน	คะแนน ดิบ	คะแนน มาตรฐาน	คะแนน ดิบ	คะแนน มาตรฐาน	คะแนน ดิบ
เพศ(SEX)	.854	1.859	.341	.743	.193	.420	-.018	-.038	-.161	-.351	.320	.697
ประสบการณ์ในการประกอบ อาชีพอิสระของนักเรียน(EXP)	-.098	-.226	-.148	-.341	.569	1.311	-.088	-.202	.423	.973	.179	.412
ระดับการศึกษาผู้ปกครอง(PA)	.262	.0723	-.209	-.057	.323	.089	.624	.171	.264	.072	-.247	-.068
ขนาดของโรงเรียน(SCH)	.185	.0002	.344	.0005	-.430	.0006	.150	.0002	.543	.0008	.003	.001
ทัศนคติของนักเรียน(ATT)	-.220	-.013	.704	.114	.324	.052	.125	.020	.146	.023	.074	.012
ทัศนคติผู้ปกครอง(PT)	-.172	-.027	.014	.002	-.502	-.078	-.129	-.020	.148	.023	.168	.026
ความกังวลใจเริ่ม(TT ₁)	-.122	-.053	-.030	-.013	.000	.0001	.437	.193	.029	.012	.500	.221
ความกล้าเสี่ยง(TT ₂)	.158	.583	.237	.087	-.120	-.044	-.359	-.132	.061	.022	-.071	-.026
ความขยัน(TT ₃)	-.341	-.187	-.214	-.117	.010	.005	.053	.029	-.051	-.028	.425	.233
ความซื่อสัตย์(TT ₄)	.151	.943	-.341	-.212	-.267	-.166	-.171	-.106	.039	.024	.458	.285
ความตั้งใจทำงาน(TT ₅)	-.048	-.267	.614	.336	.183	.100	-.036	-.019	-.355	-.194	-.565	-.310
ความรับผิดชอบ(TT ₆)	.221	.131	-.226	-.134	-.066	-.039	.396	.235	.052	.031	.120	.071
มนุษยสัมพันธ์(TT ₇)	-.153	-.727	.032	.150	-.150	-.711	.503	2.388	-.565	-2.680	.107	.505
การวางแผนในการทำงาน(TT ₈)	-.065	-.293	-.159	-.071	.009	.004	.015	.006	-.161	-.072	-.036	-.015
ค่าคงที่		2.272		1.196		1.184		2.951		2.302		5.470

ตาราง 11 แสดงผลของการคาดคะเนการเป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มอาชีพอิสระโดยสมการ
จำแนกกลุ่มอาชีพ

กลุ่มจริง	กลุ่มที่คาดคะเน							จำนวน	
	ค้าขาย	ช่างฝีมือ	เกษตรกรรม	ศิลปิน	ธุรกิจ	บริการ	กลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่ อาชีพอิสระ		
ค้าขาย	จำนวน	82	7	8	4	2	3	4	110
	ร้อยละ	74.5	6.5	7.3	3.6	1.8	2.7	3.6	
ช่างฝีมือ	จำนวน	7	50	3	4	2	2	2	70
	ร้อยละ	10.0	71.3	4.3	5.7	2.9	2.9	2.9	
เกษตรกรรม	จำนวน	5	2	42	3	1	2	2	57
	ร้อยละ	8.8	3.5	73.7	5.3	1.7	3.5	3.5	
ศิลปิน	จำนวน	1	1	1	10	2	1	0	16
	ร้อยละ	6.2	6.2	6.2	62.5	12.5	6.2	0	
ธุรกิจ	จำนวน	3	1	0	3	12	1	1	21
	ร้อยละ	14.3	4.7	0	14.3	57.1	4.8	4.8	
บริการ	จำนวน	2	2	2	2	7	71	5	91
	ร้อยละ	2.2	2.2	2.2	2.2	7.7	78.0	5.5	
กลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่ อาชีพอิสระ	จำนวน	7	6	8	4	11	1	46	83
	ร้อยละ	8.4	7.2	9.6	4.8	13.3	1.2	55.5	

รวม 448

ร้อยละของการคาดประมาณการเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องจากสมการ = 69.87

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า จากผลของการคาดคะเนการเป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มอาชีพนั้น ทำให้ทราบว่า กลุ่มอาชีพบริการ สามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกกลุ่มได้ถูกต้องมากที่สุด คือร้อยละ 78.0 รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพค้าขาย สามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 74.5 กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม สามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 73.7 กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ สามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 71.3 กลุ่มอาชีพศิลปิน สามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 62.5 กลุ่มอาชีพธุรกิจ สามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 57.1 และกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระ สามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 55.5 และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมสามารถคาดคะเนการเป็นสมาชิกกลุ่มแต่ละกลุ่มอาชีพได้ถูกต้องร้อยละ 69.87

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

✓ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านขนาดของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2534 จำนวน 7,855 คน เป็นนักเรียนชาย 4,293 คน นักเรียนหญิง 3,562 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2534 จำนวน 448 คน เป็นนักเรียนชาย 233 คน และนักเรียนหญิง 215 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบ แบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ประสบการณ์
ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน

ตอนที่ 3 การสอบถามคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการเลือกประกอบอาชีพของนักเรียน

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครอง ได้แก่ ระดับการศึกษาของ
ผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน และทดสอบสมมติฐานดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การคำนวณ
ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน
โดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า มีดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ
ได้แก่ เพศ ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระ
ของนักเรียน ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของคุณลักษณะ

ที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

2. ปัจจัยด้านครอบครัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครองกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

3. ปัจจัยด้านขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งพบว่ามีสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ตัวแปรเพศ ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และขนาดของโรงเรียน สามารถพยากรณ์การเลือกประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สมการที่สามารถพยากรณ์การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สมการของกลุ่มอาชีพค้าขาย และสมการของกลุ่มอาชีพช่างฝีมือ ซึ่งเป็นดังนี้ คือ

$$D_{1x} = .854 \text{ SEX} + .262 \text{ PA} - .220 \text{ ATT} \\ + .185 \text{ SCH} - .098 \text{ EXP}$$

$$D_{2x} = .704 \text{ ATT} + .344 \text{ SCH} + .341 \text{ SEX} \\ - .209 \text{ PA} - .148 \text{ EXP}$$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้า สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ เพศทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

เพศ

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงเลือกกลุ่มอาชีพค้าขายมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพบริการ กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพธุรกิจ และกลุ่มอาชีพศิลปิน ตามลำดับ ส่วนนักเรียนชายเลือก กลุ่มอาชีพช่างฝีมือมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอาชีพบริการ กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพศิลปิน และกลุ่มอาชีพธุรกิจตามลำดับ สำหรับนักเรียนหญิงที่เลือกกลุ่มอาชีพค้าขายนั้น อาชีพที่นักเรียนเลือกได้แก่ ค้าขายอาหาร ค้าขายสินค้าเบ็ดเตล็ด ค้าขายเสื้อผ้า ค้าขายเครื่องสำอางค์ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการค้าขาย และพบว่านักเรียนหญิงส่วนใหญ่จะเข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ ส่วนนักเรียนชายนั้นอาชีพที่นักเรียนเลือก ได้แก่ ช่างซ่อม ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ เพราะตามปกติแล้วเด็กผู้ชายมักจะสนใจในสิ่งเหล่านี้ เมื่อทางโรงเรียนเปิดสอนนักเรียนมีความรู้ และต้องการจะยึดเป็นอาชีพในอนาคต ส่วนกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระนั้น พบว่านักเรียนหญิงจะเลือกกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระมากกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 91) ที่พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเพศ โดยนักเรียนหญิงเลือกกลุ่มบริการงานเสมียน กลุ่มการจัดการ และกลุ่มบริการสุขภาพมากกว่านักเรียนชาย ส่วนนักเรียนชายเลือกกลุ่มอาชีพกลุ่มคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กลุ่มงานช่าง และกลุ่มธุรกิจก่อสร้างมากกว่านักเรียนหญิง

ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสัญญา จัตตานนท์ (2521 : 89) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพอิสระระหว่างผู้ประกอบอาชีพอิสระกับกลุ่มผู้ว่างงาน พบว่า ผู้ประกอบอาชีพอิสระมีทัศนคติต่ออาชีพโดยทั่วไปดีกว่าผู้ว่างงาน อีกทั้งไม่ชอบรับราชการเป็นลูกจ้าง จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่านักเรียนที่เลือกประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยนักเรียนรู้สึกว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทันสมัย น่าสนใจ ทำทนายความสามารถ และไม่ต้องมีนายจ้าง

ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระ เพราะกรมสามัญศึกษาได้ประกาศจุดเน้นที่จะส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน นักเรียนทุกคนที่สนใจการประกอบอาชีพอิสระ และต้องการหารายได้ระหว่างเรียนเข้าร่วมโครงการนี้ ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงในการประกอบอาชีพอิสระ นอกจากนั้นครอบครัว สถานประกอบการก็มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนทั้งด้านความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระในระดับสูงคือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความตั้งใจทำงาน ความขยัน การวางแผนในการทำงาน ความกล้าเสี่ยง และความซื่อสัตย์ ส่วนคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระที่นักเรียนมีในระดับปานกลางคือ ความคิดริเริ่ม ซึ่งคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสัญญา จัตตานนท์ (2527:20) และวชิร โอภิตากร (2533:22) ที่ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของการเป็นผู้ประกอบการว่า ผู้ประกอบการต้องเป็นผู้ที่มีความกล้าเสี่ยง มีความคิดริเริ่ม อย่างไรก็ตามผลการศึกษา

ค้นคว้าในครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังไม่มีโอกาสเลือกประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองอย่างแท้จริง

2. ปัจจัยด้านครอบครัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครองกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิมพ์ พร้อมถกล (2522 : 67) ที่พบว่า นักเรียนมีความสนใจในอาชีพต่างกัน ตามระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนในการให้ข้อมูลที่เป็แนวทางในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพต่างกัน

ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของมารศรี กองเกต (2524 : 59) ที่พบว่า ทัศนคติต่ออาชีพของบิดามารดาไม่มีผลกระทบต่อทางเลือกอาชีพของนักเรียน สาเหตุที่การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครองนั้น เพราะในปัจจุบันระบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเปลี่ยนไป เด็กได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพมากขึ้นและหลากหลายอาชีพ ทำให้การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเป็นไปได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียน และเกิดความมั่นใจที่จะเลือกประกอบอาชีพตามความต้องการของตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยเห็นว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่น่าสนใจ ทนสมัย ไม่ต้องเป็นลูกน้องใคร และเป็นเจ้าของกิจการเอง

3. ปัจจัยด้านขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขนาดของโรงเรียน

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า ขนาดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งขนาดของโรงเรียนออกเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จากการศึกษาพบว่า การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนในแต่ละขนาดแตกต่างกันไม่มากนัก ความแตกต่างของการเลือกประกอบอาชีพอิสระนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในแต่ละขนาดแตกต่างกันทั้งสภาพภายในและภายนอกโรงเรียน แต่โรงเรียนในทุกขนาดจะมีโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนเหมือนกัน จึงทำให้การเลือกประกอบอาชีพอิสระในอนาคตของนักเรียนไม่แตกต่างกันมากนัก

ข้อเสนอแนะ

ครูแนะแนว และผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ควรนำผลการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปลูกฝัง และส่งเสริมในเรื่องการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน เช่น ปลูกฝังให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ จัดประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพอิสระแก่นักเรียน หรือส่งเสริมโครงการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอิสระกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
2. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ เช่น แผนการเรียน ความคาดหวังของครอบครัว อิทธิพลของสื่อมวลชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ. ฉบับที่ 7 พ.ศ.
2535-2539. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี , 2534.
- คณะกรรมการเฉพาะกิจ, ในคณะกรรมการจัดงานปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528.
สมุดภาพแสดงผลงานเยาวชนไทย ปีเยาวชนสากล พุทธศักราช 2528 เรื่อง
เยาวชนกับอาชีพ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสาน
 งานเยาวชนแห่งชาติ, 2529.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. "ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชีพอิสระ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
การแนะแนวในระดับประถมศึกษา. หน้า 412 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. "ทำไมจึงต้องว่างงาน," การศึกษา กทม. 11 (1) : 27-32 ;
 พฤศจิกายน 2528.
- เจลิยว บุรีภักดี. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ จันทรมานิตย์ และ ยุกิน อองคานนท์
 ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ
 วันที่ 29 กันยายน 2531.
- เจลิยว บุรีภักดี และคณะ. "สรุปผลการวิจัยและพัฒนาตามโครงการศูนย์ศึกษาทดลอง
การประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต ระยะที่ 1," ในเอกสารประกอบการสัมมนา
 เรื่อง บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ
 ณ โรงแรมสยามเบย์ชอร์ รีสอร์ท เมืองพญา จ.ชลบุรี, 30 พฤษภาคม -
 1 มิถุนายน 2534.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานของ
 การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2523.
- ช่อทิพย์ ราศรีเกรียงไกร. ความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษาและอาชีพของบุตร :

- ศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัด
กรมสามัญศึกษาและโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- นิคม จันทรวิฑูร. "เยาวชนกับการศึกษา... เพื่อให้มีงานทำ," แรงงานสัมพันธ์.
29 (1) : 8 ; มกราคม-กุมภาพันธ์ 2530.
- นิตยา ธรรมพันธ์. ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนมัธยมของรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี
ยะลา และนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย.
กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- ประมวล ไชยกิจ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ, ม.ป.ป
- ประเสริฐ ศรีวิเศษ. การนำเสนอโปรแกรมบูรณาการการศึกษาเพื่องานอาชีพกับวิชา
สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2530. อัดสำเนา.
- ปราโมทย์ เจนการ. การศึกษาอบรมกับความเป็นผู้ประกอบการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ส่องพรรณ เกิดพิทักษ์. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- _____. เอกสารประกอบการสอนวิชาแนะแนว 515. ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- พิมพ์ พร้อมถกล. การตรวจสอบความตรงตามทฤษฎีของแบบสำรวจความพอใจในอาชีพของ
ฮอลล์แลด์กับนักเรียนไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2522. อัดสำเนา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ เจริญผล, 2531.

พาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี, สำนักงาน. ข้อมูลการตลาดจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี 2532.

อุบลราชธานี : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี, 2534.

เน็ญศรี จินดาศักดิ์. การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

มณู ตนะวัฒนา. "ลักษณะผู้นำที่ประสบผลสำเร็จ," กลยุทธ์และการสร้างพลังผู้นำธุรกิจ

รุ่นใหม่. หน้า 128-136. กรุงเทพฯ : สามัคคีสาส์น, 2532.

มหาวิทยาลัย, ทบวง. แนวโน้มการทำงานของเยาวชนไทย สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ

ทั่วประเทศปี พ.ศ. 2526 โครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน ทบวงมหาวิทยาลัย.

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กรุงเทพฯ : 2526.

มารศรี กองเกต. ผลของทัศนคติ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของบิดามารดา

ที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร.

ปรินิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

ยุพิน ประจวบเหมาะ. การประกอบอาชีพอิสระ : หนทางแก้ปัญหาการว่างงานของบัณฑิต

เศรษฐศาสตร์. คณะเศรษฐศาสตร์และการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

2521.

ยุพิน อองคานนท์. ทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีต่อการ

ประกอบอาชีพอิสระ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

✓ ยายใจ แสงศักดิ์. "ทัศนคติเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพ," วารสารแนะแนว. 24 (4) : 29 :

มิถุนายน - กรกฎาคม 2533.

วชิร โอภิตากร. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสร้างเสริมในครอบครัวและสถานศึกษา

- กับจิตลักษณะที่เอื้อต่อการเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในภาคใต้.
 ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2533. อัดสำเนา.
- วิชัย ราชบุรีศิริ. หลักสูตรและแบบเรียนมัธยมศึกษา (ศึกษา 431). กรุงเทพฯ :
 ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ศุภวดี บุญดวงค์. เอกสารประกอบการสอนวิชาอาชีพศึกษาเบื้องต้น. คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2528. อัดสำเนา.
- สัญญา จัตตานนท์. การศึกษากับการประกอบอาชีพอิสระ. ปรินญาณินท์ กศ.ด.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
 ———. "แนวใหม่ของการประกอบอาชีพอิสระ, "สังคมศาสตร์ มศว บางแสน.
 9 (12) : 21 : 2527.
- สถิตีแห่งชาติ, สำนักงาน. การสำรวจแรงงานที่ราชอาณาจักร มกราคม-มีนาคม 2517.
 กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2517.
- สนั่น ประจงจิตร. การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในการเลือก
 อาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสมและ
 แบบธรรมดา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2514.
 ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515.
 อัดสำเนา.
- สุนทร โคตรบรรเทา. การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการมีงานทำในประเทศกำลังพัฒนา. กรุงเทพฯ :
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- สมปอง จันทรมานิตย์. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมกับไม่เข้าร่วมโครงการอาชีพอิสระ
 โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- สมพงษ์ พูลสวัสดิ์. "การจัดการเรียนการสอนอาชีพอิสระในโรงเรียนมัธยมศึกษา."

เอกสารเผยแพร่. 2532.

- สมพงษ์ มั่นระวัง. การศึกษาแนวโน้มของการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพ
ของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2512. วิทยานิพนธ์ กศ.ม
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- สุรเดช วิเศษสุรการ. ข้อคิดในการทำงานเพื่อมุ่งจุดเน้น 7 ประการของกรมอาชีวศึกษา.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา, 2530.
- สายัณห์ จันทรวิภาสวงศ์. "แนวคิดในการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อกำปัญหาการว่างงาน," ใน
เอกสารประกอบการสอนชุดโครงการศูนย์ศึกษาและทดลองการประกอบอาชีพอิสระ
ของบัณฑิต. หน้า 3. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. "แนวทางการกำหนดกลไกของสถาบันอุดมศึกษา ในการส่งเสริมการ
 ประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต," ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง บทบาท
ของสถาบันอุดมศึกษาในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ณ โรงแรมสยาม
เบย์ชอร์ รีสอร์ท เมืองพัทยา จ.ชลบุรี 30 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2534.
 หน้า 10. 2534.
- เหม ทองชัย. ทัศนคติเสมอภาคของเยาวชนเขตพระโขนงกรุงเทพมหานคร.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2523. อัดสำเนา.

Blackburn, Sarah Pauline Sturdivant. "Relationship of Selected
 Variables to Occupational and Educational Aspirations and
 Explectations of Female High School Seniors, "Dissertation
Abstracts. 35 : 4152 A, January 1975.

Collazo, Jenaro Collazo. "Occupational Plans of Puerto Rican Youth,"
Dissertation Abstracts. 28(4) : 11534 A - 1535 A,

October 1967.

David Krech. Individual in Society. New York : McGraw-Hill Book Company, 1962.

Deleo, John G. "To Determine the Difference in Need for Achievement and Risk Taking Propensity between Mountaineers and Entrepreneurs," Dissertation Abstracts International. 43 (4) : A; october, 1982.

Denton, Nona R. "Perceptions of Entrepreneurs and Secondary Vocational Education on Selected Aspects of Entrepreneurship and Entrepreneurship Education," Dissertation Abstracts International. 46 (10) : A; April 1986.

Dobbins, Loy Henderson. "Educational and Occupational Aspirations and Expectations of High School Senior Boys in Five Louisiana Parishes," Dissertation Abstracts. 29 (2) : A ; March 1969.

Friedman, albert B. "Self-Assessment Questionnaire," Entrepreneurial Test AEA Business Manual No.X1254. American Entrepreneurs Association, 1984.

Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.

Lonnie B. Ezell, and Henny H. Tatate. "High School Students Look to the Future," Journal of Educational Research. 49 (November 1955).

Mellon, D.E. "The Role of the Entrepreneur Education in Private Business Education in the United State from 1850-1915. : A Studies in Conditioned Entrepreneurship," Dissertation Abstracts International. 36 (8) : A : February, 1967.

Sweeney, John L. "Risk Taking as A Necessity for Growth : A Study of the Perceptions and Experiences of A Sample of Successful Contemporary American Women Entrepreneurs," Dissertations Abstracts International. 46 (3) : A ; 1985.

ภาคผนวก

ครุฑ

ที่ ทม 1007/

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

20 กุมภาพันธ์ 2535

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมพิทยาคม

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวธนาภรณ์ ญาณพิทักษ์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า
เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ประธาน

รศ. นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน
100 คน ตอบแบบสอบถามในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2535 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำ
วิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้
และขอขอบคุณในการช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมพร บัวทอง

(นายสมพร บัวทอง)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ครุฑ

ที่ ทม 1007/

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

6 มีนาคม 2535

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวธนาภรณ์ ญาณพิทักษ์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า
เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ประธาน

รศ. นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขออนุญาตให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
จำนวน..... คน ตอบแบบสอบถามในระหว่างเดือนมีนาคม 2535 เพื่อเป็นข้อมูล
ในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้
และขอขอบคุณในการช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมพร บัวทอง

(นายสมพร บัวทอง)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามนักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง

2. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระ

เข้าร่วมโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อการ
มีรายได้ระหว่างเรียนของโรงเรียน

ได้รับประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระ
จากครอบครัว

ได้รับประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระ
จากสถานประกอบการ

ไม่เคย

3. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง คือ

ระดับอุดมศึกษา (อนุปริญญา, หรือปริญญา)

ระดับประกาศนียบัตร (ปวช., ปวส.)

ระดับมัธยมศึกษา

ระดับประถมศึกษา

4. ชื่อโรงเรียน.....

5. อาชีพอิสระที่นักเรียนต้องการเลือกในอนาคตคือ.....

6. อาชีพที่ไม่ใช่อาชีพอิสระที่นักเรียนต้องการเลือกในอนาคตคือ.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

คำชี้แจง จงอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วพิจารณาตอบตามสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงบนช่องว่างบนข้อความที่กำหนดไว้

ตัวอย่างการตอบ

(0) ข้าพเจ้ารู้สึกที่อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ดี

_____ ✓ _____
 จริงมากที่สุด จริงมาก ปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

แสดงว่าข้อ (0) ผู้ตอบเห็นว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ดีในระดับ จริงมาก

1. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทันสมัย	_____	_____	_____	_____	_____
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
2. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่น่าสนใจ	_____	_____	_____	_____	_____
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้า	_____	_____	_____	_____	_____
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
4. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทำหายความสามารถ	_____	_____	_____	_____	_____
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด

5. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทำได้ลำบาก

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

6. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่พึงตนเอง

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

7. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

8. อาชีพอิสระเป็นที่สามารถทำได้ทุกอย่างที่ตนเองชอบ

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

9. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สังคมยอมรับ

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

10. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

11. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ขึ้นอยู่กับโชคชะตา

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

12. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติ

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

13. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีคุณค่า

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

14. ข้าพเจ้ายึดใจว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพอิสระ

ใช้มากที่สุด ใช้มาก ปานกลาง ใช้น้อย ใช้น้อยที่สุด

15. ข้าพเจ้าชอบประกอบอาชีพที่ไม่มีเจ้านายหรือเป็นลูกจ้างใคร

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ชอบปานกลาง ชอบน้อย ชอบน้อยที่สุด

16. ข้าพเจ้าต้องการประกอบอาชีพที่สามารถเป็นเจ้าของกิจการเอง

ใช้มากที่สุด ใช้มาก ปานกลาง ใช้น้อย ใช้น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องตารางท้ายข้อความแต่ละข้อ โดยข้อความแต่ละข้อความมีความหมายดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด หมายถึง นักเรียนมีความคิดหรือกระทำตามข้อความ
ดังกล่าวบ่อยที่สุด

บางครั้ง หมายถึง นักเรียนมีความคิดหรือกระทำตามข้อความ
ดังกล่าวบางครั้ง

- นาน ๆ ครั้ง หมายถึง นักเรียนมีความคิดหรือกระทำตามข้อความ
ดังกล่าวนาน ๆ ครั้ง
- ไม่เคย หมายถึง นักเรียนไม่เคยมีความคิดหรือกระทำตาม
ข้อความดังกล่าวเลย

ตัวอย่างการตอบ

ข้อความ	บ่อยครั้งที่สุด (3)	บางครั้ง (2)	นาน ๆ ครั้ง (1)	ไม่เคย (0)
0 นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของขึ้นใช้เอง	✓			

แสดงว่าสำหรับข้อความ 0 ผู้ตอบประดิษฐ์สิ่งของขึ้นใช้เองบ่อยที่สุด

ข้อความ	บ่อยครั้งที่สุด (3)	บางครั้ง (2)	นาน ๆ ครั้ง (1)	ไม่เคย (0)
1. นักเรียนคิดค้นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ				
2. นักเรียนทดลองเกี่ยวกับความคิดและ ข้อเสนอแนะใหม่ ๆ				
3. นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ที่ไม่ เหมือนใคร				

ข้อความ	บ่อยครั้งที่สุด (3)	บางครั้ง (2)	นาน ๆ ครั้ง (1)	ไม่เคย (0)
4. นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ให้ แปลกจากเดิม				
5. เมื่อเพื่อน ๆ ชวนนักเรียนเข้าร่วม โครงการประกอบอาชีพอิสระ นักเรียน จะพิจารณาไตร่ตรองก่อนที่จะตกลง				
6. นักเรียนกล้าตัดสินใจในสิ่งที่คิดว่าดี				
7. นักเรียนกล้าทำในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ				
8. นักเรียนทำในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ				
9. นักเรียนกล้าลงทุนเพื่อหวังผลตอบแทน				
10. เวลานั้นนักเรียนจะทำสิ่งใดนักเรียนจะ ทำให้เสร็จโดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง				
11. เมื่อนักเรียนตัดสินใจว่าจะทำอะไร แล้ว ต้องทำให้ได้				

ข้อความ	บ่อยครั้งที่สุด (3)	บางครั้ง (2)	นาน ๆ ครั้ง (1)	ไม่เคย (0)
12. นักเรียนทุ่มเทให้กับงานที่ได้รับมอบหมาย				
13. นักเรียนช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านด้วยความเต็มใจ				
14. นักเรียนพูดแต่ความจริง				
15. นักเรียนหยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต				
16. นักเรียนรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับคนอื่น				
17. นักเรียนสามารถรักษาความลับได้ดี				
18. นักเรียนเอาใจใส่กับงานที่ทำจนกว่างานจะแล้วเสร็จ				
19. นักเรียนพยายามทำงานเพื่อให้ผลงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี				
20. เวลานั้นนักเรียนได้รับมอบหมายในเรื่องใด นักเรียนจะพยายามทำให้ดีที่สุด				

ข้อความ	บ่อยครั้งที่สุด (3)	บางครั้ง (2)	นาน ๆ ครั้ง (1)	ไม่เคย (0)
21. เมื่อนักเรียนทำงานมักจะตั้งความหวังไว้สูง เพื่อจะได้ใช้ความพยายามและความสามารถเต็มที่				
22. นักเรียนบอกคนอื่นว่าจะทำอะไรแล้วจะต้องทำให้เสร็จเรียบร้อย				
23. นักเรียนทิ้งขยะตามที่จัดไว้ให้				
24. ทุกครั้งที่เห็นหลอดไฟฟ้าหรือก๊อกน้ำเปิดทิ้งไว้โดยไม่จำเป็น นักเรียนจะปิดทันที				
25. นักเรียนทำงานตามที่ได้รับมอบหมายได้แล้วเสร็จ				
26. นักเรียนหักท่ายเพื่อก่อนเสมอ				
27. นักเรียนสามารถสนทนาปราศรัยกับคนอื่น ได้เป็นอย่างดี				

ข้อความ	บ่อยครั้งที่สุด (3)	บางครั้ง (2)	นาน ๆ ครั้ง (1)	ไม่เคย (0)
28. เมื่อเพื่อนมาขอความช่วยเหลือในสิ่งที่นักเรียนทำได้ นักเรียนยินดีให้ความช่วยเหลือ				
29. นักเรียนจะทำงานกับกลุ่มเพื่อน ๆ มากกว่าแยกไปทำคนเดียว				
30. นักเรียนปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ง่าย				
31. ก่อนทำงานใด ๆ นักเรียนกำหนดขั้นตอนในการทำงานนั้น				
32. นักเรียนวางแผนการทำงานล่วงหน้า				
33. นักเรียนทราบว่าในการทำงานควรทำอะไรก่อนหลัง				
34. นักเรียนทำงานตามขั้นตอนที่วางไว้				
35. เมื่อนักเรียนทำข้อสอบเสร็จ นักเรียนจะตรวจทานก่อนส่งครู				

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่ออาชีพอิสระ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วพิจารณาตอบตามสภาพที่เป็นจริงให้มากที่สุด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงบนช่องว่าง

ตัวอย่างการตอบ

(0) ข้าพเจ้ารู้สึกที่อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ดี

_____ ✓ _____
 หนึ่งด้วยมากที่สุด หนึ่งด้วยมาก ปานกลาง หนึ่งด้วยน้อย หนึ่งด้วยน้อยที่สุด

แสดงว่าข้อ (0) ผู้ตอบเห็นว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ดีในระดับ หนึ่งด้วยมาก

1. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทันสมัย	_____	_____	_____	_____	_____
	หนึ่งด้วยมากที่สุด	หนึ่งด้วยมาก	ปานกลาง	หนึ่งด้วยน้อย	หนึ่งด้วยน้อยที่สุด
2. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่น่าสนใจ	_____	_____	_____	_____	_____
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้า	_____	_____	_____	_____	_____
	หนึ่งด้วยมากที่สุด	หนึ่งด้วยมาก	ปานกลาง	หนึ่งด้วยน้อย	หนึ่งด้วยน้อยที่สุด
4. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทำหายความสามารถ	_____	_____	_____	_____	_____
	หนึ่งด้วยมากที่สุด	หนึ่งด้วยมาก	ปานกลาง	หนึ่งด้วยน้อย	หนึ่งด้วยน้อยที่สุด
5. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ได้ลำบาก	_____	_____	_____	_____	_____
	หนึ่งด้วยมากที่สุด	หนึ่งด้วยมาก	ปานกลาง	หนึ่งด้วยน้อย	หนึ่งด้วยน้อยที่สุด

6. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่พึ่งตนเอง

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

7. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

8. อาชีพอิสระเป็นที่สามารถทำได้ทุกอย่างที่ตนเองชอบ

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

9. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สังคมยอมรับ

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

10. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

11. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ขึ้นอยู่กับโชคชะตา

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

12. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติ

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

13. อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีคุณค่า

เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

14. ข้าพเจ้าชอบประกอบอาชีพที่ไม่มีเจ้านายหรือเป็นลูกจ้างใคร

ชอบมากที่สุด

ชอบมาก

ชอบปานกลาง

ชอบน้อย

ชอบน้อยที่สุด

15. ข้าพเจ้าต้องการประกอบอาชีพที่สามารถเป็นเจ้าของกิจการเอง

ใช้มากที่สุด

ใช้มาก

ใช้ปานกลาง

ใช้น้อย

ใช้น้อยที่สุด

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวธนาภรณ์ ชื่อสกุล ญาณพิทักษ์

เกิดวันที่ 11 เดือน สิงหาคม พุทธศักราช 2506

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 5 ซอยกรงชอย 3 ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 3

สถานที่ทำงาน โรงเรียนศรีปทุมพิทยาคาร อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี 34000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2528 ประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูอุบลราชธานี อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. 2523 มัธยมศึกษา โรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. 2527 ค.บ. (การแนะแนว) วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2535 กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

ของ

ธนาภรณ์ ญาณพิทักษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กันยายน 2535

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ และค้นหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2534 จำนวน 448 คน เป็นนักเรียนชาย 233 คน และนักเรียนหญิง 215 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละและการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis)

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน กับตัวแปรเพศ ที่คนคิดต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของนักเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของการเลือกประกอบอาชีพอิสระกับตัวแปรคุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน
2. การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนกับตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของการเลือกประกอบอาชีพอิสระกับตัวแปรทัศนคติต่ออาชีพอิสระของผู้ปกครอง
3. การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรขนาดของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ตัวแปรเพศ ทัศนคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และขนาดของโรงเรียน สามารถพยากรณ์การเลือกประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. สมการพยากรณ์การเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สมการของกลุ่มอาชีพค้าขาย และสมการของกลุ่มอาชีพช่างฝีมือ ซึ่งเป็นดังนี้ คือ

สมการของกลุ่มอาชีพค้าขาย $D_{1z} = .854 \text{ SEX} + .262 \text{ PA} - .220 \text{ ATT}$
 $+ .185 \text{ SCH} - .098 \text{ EXP}$

สมการของกลุ่มอาชีพช่างฝีมือ $D_{2z} = .704 \text{ ATT} + .344 \text{ SCH} + .341 \text{ SEX}$
 $- .209 \text{ PA} - .148 \text{ EXP}$

FACTORS RELATED TO THE SELF-EMPLOYMENT CHOICES OF MATHAYOM
SUKSA III STUDENTS OF THE SECONDARY SCHOOLS UNDER
THE DEPARTMENT OF GERNERAL EDUCATION
IN CHANGWAT UBONRATCHATANI

AN ABSTRACT

BY

TANAPORN YUNPITUK

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

September 1992

1. Statistically significant relationships were found between students' self-employment choices and the following factors, i.e., students' gender, students' self-employment attitudes, and students' self-employment experiences at .05 level. In this regard, non-significant relationships were found between students' self-employment choices and their self-employment characteristics.

2. Statistically significant relationships were found between students' self-employment choices and their parents' educational levels at .05 level. In this regard, non-significant relationships were found between students' self-employment choices and their parents' self-employment attitudes.

3. Statistically significant relationships were found between students' self-employment choices and their school sizes, i.e., large school sizes, medium school sizes, and small school sizes at .05 level.

4. Results indicated that students' self-employment choices could be significantly predicted by their gender, their self-employment attitudes, their self-employment experiences, their school sizes, and their parents' educational levels at .05 level.

5. Results also indicated that the following equations proved to be statistically significant predictors of students' self-employment choices at .05 level.

$$\begin{aligned} \text{Trading Occupational Group } D_{1z} &= .854 \text{ SEX} + .262 \text{ PA} - .220 \text{ ATT} \\ &+ .185 \text{ SCH} - .098 \text{ EXP} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Arts and Crafts Group } D_{2z} &= .704 \text{ ATT} + .344 \text{ SCH} + .341 \text{ SEX} \\ &- .209 \text{ PA} - .148 \text{ EXP} \end{aligned}$$